

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД

БҮГЭДЭ АРАДАЙ СОНИН

ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

2010 оной сентябриин 16 Четверг
№ 36 (21782)
Намарай дунда хүхэгшэн тахья нарын 9 гарагай 5

Манай сонин Россин хэблэлэй алтан жасада оруулагданхай

Буряад Республикын Арадай Хуралда

ОЛИМПИИН ЧЕМПИОНИИЕ ХҮНДЭЛБЭ

Сингапурта үнгэргэгдэнэн эдиршүүлэй түрүүшын Олимпийн наадануудта илахан Алдар БАЛЬЖИНИМАЕВ болон хоригшонь Арсалан БОЛОТОВ гэгшэд амаршалганууды абанан зандаа: тэдэниие Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ Матвей ГЕРШЕВИЧ түрүүтэй депутатууд хүндэлбэ.

«Бидэ шамаар омогорхонобди, ехэ найн барилдаа харуулааш. Мүнөө шини ашаар дэлхэйн олон буланда Буряад Республика тухай мэдэхэ болобо. Тус илалтаараа Хэжэнгынгээ, республикынгаа болон Байгалые тойрон ажаһуудаг арадайнгаа нэрэ хүндые үргэбэш. Энэ илалта түрүүшынши баатаршалга гээшэ. Саашадаашье Буряадайнгаа болон Росси гүрэнэйнгөө аша габьяада оролдожол ябыш даа», - нимэ үгэнүүдээр республикын парламентын түрүүлэгшэ эдир чемпиондо хандаа.

Гадна Матвей Матвеевич Олимпийн илалта «шэрээлсэһэн», ажабайдалай үргэн харгыда

гаргаһан хоригшоёо ходоодо хүндэлжэ ябахыень Алдартга захья. Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ спортсменэй алтан медалиин түлөө барилдахые телевизорээр хаража, олон тоото нютагаархидтаяа адли Алдарай түлөө баярланан байна. Буряадай ажаһуушгадай, илангаяа аймагайнгаа түбтэ угталга эмхидхэһэн хэжэнгээрхидэй баяр баясхалан тухай Арадай Хуралай депутатууд Цырен Доржиев болон Зорикто Гатапов гэгшэд хөөрөө.

Арадай Хуралай сентябриин сесси дээрэ «Физическэ культура болон спорт тухай» республикын хуулида хубилалтанууд оруулагдаха юм. Тинэ эдиршүүлэй түрүүшын Олимпийн наадануудай илагша нэгэ миллион түхэриг, хоригшонь 750 мянган түхэриг шанда хүртэхэ. Харин даб дээрэ Арадай Хуралай зүгһөө Алдар Бальжинимаев болон хоригшо Арсалан Болотовто плазменна телевизорнууд барюулагдаа.

Светлана НАМСАРАЕВА.

Буряадай элитэ композитор, соёлой, искусствын эхин нуури табигшадай нэгэн Д.Д.АЮШЕЕВЭЙ 100 жэлэй ойдо

АБЬЯАС БЭЛИГЭЭ АРАД ЗОНДОО ЗОРЮУЛАА

Буряад оронойнай хүгжэм дуута хизаарта - Түнхэнэй аймагай Нуга нютагта Ленинэй орденото, Буряадай АССР-эй арадай артист, алдар суута композитор Дандар Дампилович Аюшеев түрэхэ хуби заяатай байгаа. Багаһаа аялга, дуунда абьяастай хүбүүгээ гэртэхининь дасанда нурахыень эльгээгээ бэлэй. Хүгжэмтэ - этнографическа шэглэлээр экспедици Буряад орондойнай эмхидхэһэн бэлигтэй композитор, хүгжэмшэн П.Берлинский бишхүүр наадажа байһан хүбүүе 1932 ондо мэргэжэлтэ хүгжэмшэн болохыень Верхнеудинскийн искусствын техникумдэ (хожомын театрально-хүгжэмэй училищи болоһон) дурадхаа, уран бэлигынь хүгжөөгөө һэн. Хүгжэм эндэ зохиёжо эхилһэн та-

Д.Аюшеев, Ж.Батуев, Б.Ямпиллов

лаан бэлигтэй хүбүүн профессор М.П.Фроловой класста («Энхэ-Булад баатар» оперын автор) нуража, 1943 ондо түрүүшынгээ симфони (дипломно хүдэлмэринь) бэшэһэн габьяатай.

Улаан-Үдэээ бусаһан залуу композитор Композиторнуудайнгаа холбоо, Буряадай хоорой бүлгэмые амжалтатай хүтэлбэ, Буряадай радиодо хүдэлбэ, олон оюутадые хүгжэмэй училищида нуургаба. Үндэһэн арадайнгаа фольклор, аялга дуунуудые хэрэглэн, зүжэгүүдтэ, кинофильмүүдтэ зохёолнуудаа зориулаа, 5 оперо, «Бата» гэхэн балет, олон хүгжэмтэ зохёолнуудые, дуунай хоёр суглуулбари бэшээ.

Тэдэнэй дунда гурбалжан оперонууд, нэрлэбэл, «Побратимы» (Б.С.Майзельтэй суг бэшээ), «Братья», «Саян» гэхэн зохёолнууд гол нуури эзэлнэ. XVII зуун жэлдэ Россин бүридэлдэ Буряад ороной хамжаан ороһонһоо эхилээд XX зуун жэлэй жараад онууд хүрэтэр харуулан үзэгдэлнүүд соогоо («Побратимы») ород, буряад арадуудай баяд, ноёдой урдаһаа тэмсэһэн тухай хүгжэмтэ «хэлээрээ» захидоор дам-

жуулжа шадаа. «Братья» гэхэн, мүн «Саян» гэхэн оперонууд соогоо граждан дайнай үедхи хани барисаа, зохёохы ажалай үүргэ тухай хөөрэн, ород, буряад зоной баян фольклор хэрэглэнэ, эрэлхэг зоригтой зоной образудтай танилсуулна.

«Колхозой хабар», «Тайгын дуунууд», «Оронгын голдо», «Баяндайда», бусад хүгжэмтэ поэмэ, сюитэнүүдын республикынай хүгжэмтэ зохёолнуудай алтан жасада оруулагданхай байна. «Байгал» (үг.Ц.Галсановой), «Город над Селенгой» (үг.Н.Нимбуевай), «Ленин багша» (үг.Ш.Нимбуевай), «Ойхон тухай дуун» (үг.Д.Дамбаевай) гэхэн дуунуудынь олондо мэдээжэ болонхой.

1940 онһоо СССР-эй Композиторнуудай холбооной гешүүн болон элитэ композитор Д.Д.Аюшеевэй 100 жэлэйн ойдо түрэл тоонто Нуга нютагтань хүшөө табигдаа, Хэрэндэ дурасхаалай үдэшэ, зохёохы ажал, угай баялиг тухайн эрдэмэй конференци, хүүгэдэй конкурсууд, бусад хэмжээ ябуулганууд болохо.

Бэлигма ОРБОДОЕВА.

БАЙГАЛ ДАЛАЙГАА СЭБЭРЛЭЭ

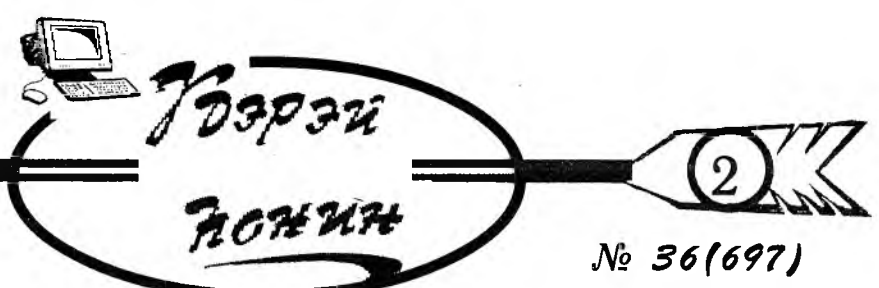
Росприроднадзорой Буряадтахи байгаали хиналтын управлениин мэргэжэлтэд Байгалай һайндэрые онсо илгаатайгаар тэмдэглээ. Эдэнэр Үдэ голый эрьеые бог шоройһоо сэбэрлээ.

Мүрэнэй эрье сэбэрлэгшэд 2,5 тонно бог шорой суглуулаа. Тинэ эдэнэр Байгал далай руу орохо уһанай байдал һайжаруулжа, дэлхэйн эгээл сэбэр уһатай далайн хамгаалалгада өөрын нүлөө оруулаа.

"Чистый берег" гэхэн үйлэ ябуулга "Байгалай үдэр" гэхэн һайндэртэ зориулагданхай байгаа. Энэ үдэр жэл бүри нимэ үйлэ ябуулганууд республика дотор үнгэрдэг.

Эржена БАТОРОВА. Авторай фото.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ - ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ТҮРҮҮЛЭГШЭ В.НАГОВИЦЫНАЙ ТҮСЭБЛЭЛГЫН ЗҮБЛӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД

Түсэблэлгын зүблөөн дээрэ министрүүд республикын аймагуудта болон ажахынуудта тэжээл бэлдэлгэ, нүүлэй хоёр жэлэй туршада худалдагдажа абтайн үнэтэй медицинскэ тоног хэрэгсэлүүд, VI Байгалай экономика форумдо РБ-гэй делегацин хабаадалга, республикын эдээ хоолой дэлгүүр дээрхи сэнгүүдэй талаар байдал, үлэгдэл хаяданууды болбосоруулан, шэнээр хэрэглэлгэдэ түлхисэ үгэлгэ болон бусад амин шухала асуудалнууд тухай Вячеслав Наговицында элдхээ.

Тиин Бурядай Президент захисотой тушаалта нюурнуудта даалгаварнууды үгөө гээбэл: жэлэй эхиндэ энэ болотор хугасаада сэнгүүдэй бүрилдэлгын талаар байдал шэнжэлхэ; үлэгдэл хаяданууды болбосоруулалгын талмайнууды байгуулха талаар дуралдалнууды оруулха; саашанхи үржүүлгэ үнгэрэхын тула худөө ажахын газарнууды шалган бүридхэхэ; ой модо хамгаалгын хүдэлмэри найжаруулха талаар дуралдал оруулха; гэнэ усалда, түймэртэ, үертэ дайруулган эрхэтэдтэ 300 кубометр модо илгэха үгэхэ тухай хуули хараалха; Экономикын дээдэ хургуулин бэлдэлэн РФ-гэй гүрэнэй ВУЗ-уудай ЕГЭ-гэй дунда зэргын баллай талаар рейтинг хаража зооод, тус рейтингдэ Буряадай дээдэ хургуулинуудай ээллэн хуури тухай мэдээсэхэ; Красноярска хизаарта «Мой проект на благо края» гэнэн проектүүдэй конкурс үнгэрэлгын дүй дүршэл хаража үзэхэ; Буряад Республикада паралимпийскэ спорт хүгжөөлгэдэ хабаатай дуралдалнууды оруулха; республикада рутуьтай лампанууды ашаглан хэрэглэлгын дүрим тухай элдхэхэ; зоориез техникскэ паспорттай зохилдонгөөр ашаглахынь эздынь уялгалха тухай РБ-гэй хуулин түлэб зохёон бэлдэхэхэ; ашаглагдааггүй зоориез ёһотой түхэлдэнэ оруулха гү, али задалха болон муниципальна эдлэлдэ дамжуулха гурим бэлдэхэхэ.

РБ-гэй Президентын болон Правительствоын хэблэлэй албан.

«АХА НЮТАГНИ, АМАРАА МЭДҮҮЛХЭЭ ЕРЭЭБ»

- ...Дуулимхан дэлхэйдэ ургэлжэ, Дуулажал ябагшаб тоонтоёо. Бууралхан харьдагууд, айнаа Бусахым үрээжэл хүлээнхэй. Хүлээгээд намайгаа байгаарай, Хүрэхэб даа, бусажа шамхандаа. Альгандаа үргэжэ табинандаш, Ашыеш харюулхаа ябанаб даа...

Ушар юуб гэхэдэ, Гүрэнэй Хоца Намсараевый нэрэмжэтэ Буряад драмын академичскэ театрай артистнар эгшэ нүхэрөө дэмжэжэ, Аха мордобо гээ наа: Российн габьяата артистнар Дамбадугар Бочиктоев, Олег Бабуев, залуу артистнар Амгалан Санжжапов, Сэсэгма Дондокова гэгшэд хэдэн үдэрэй туршада Ахын аймагай ажаһуугшадтай уулзажа, концерт наада дэлгэжэ бусаха, бусаха замдаа театрнаа Түнхэн зоржо ошон бүхы артистнартайгаа хамтаржа, Түнхэнэй хүүгэдтэ хоёр онтохо: Г. Башкуевый «Али-Баба, 40 дээрмэшэд ба нэгэ эрдэмтэй тоти шубуун», тинхэдэ А. Линдгрэнэй «Хүбүүхэн ба Карлсон» Аршаан, Хэрэн нууринуудаар харуулжа бусаха. Сентябрьин 19-ноо эхилхэн гастрольнууд театрай бэлгитгэнэй эхэ концертээр дүүрэхэ. Энэ намартаа театрай Түнхэн оронон ябадал Түнхэнэй голлоо гарбалтай агуухэ хүгжэмшэн Дандар Аюшеевэй түрэнөөр 100 жэлэй ойдо, тинхэдэ дэлхэйн арадай зоболон усадхажа, илалта түгэс дүүрэнэн хоёрдохон ехэ дайнай дүүрэнээр 65 жэлэй ойдо зорюулагдана.

Амар заяагүй аяндал ябажа байдаг түрэл театртаа амжалта хүсээл даа! Николай ШАБАЕВ.

"ЧАЙНИК" гэнэн буряад комедитэй танилсыт

"Байкал" гэнэн КВН-эй команда кино буулгаа. "Чайник" гэнэн комеди Улаан-Удын харагшад нааяр кинотеатр соогуур хараха аргатай. Тус комеди Улаан-Удэдэ буулгагдаһан байна. Кавенцигүүдэй хэлэ-нээр, харагшадта кино найшагдаха ёһотой. Буряад орондо кинонууд буулгагдаашы наа, энэ комеди оорын онсо илгаатай байха. Мэдээжэ кавенцигүүд хонирхолтой сюжет бэлдээ.

Комедийн үйлэ ябуулга мүнөө үедэ үнгэрэнэ. 20-23 наһатай залуу хүүбүүд оорын машина абаха гэнэн хүсэлөө яагаад бэлдүүлхэб гэжэ наанад. Мүнөөнэй олонхи залуушууд нимэ хүсэлтэй юм. Комедийн геройнууд булта машина худалдажа абахая наанаашы наа, тэдэндэ мүнэн үгы. Тиин тэдэнэр дүрбүүлэн нэгэ машина абахабди гэжэ хэлсэбэ. Авторинок ошожо, "Тойота Чайер" гэнэн хара үнгэтэй машина тэдэндэ найшаагдаа. Машинанэ 200 мянга түхэригтэ байгаа. Тиин хүүбүүд 50 мянган

түхэригөөр суглуулхабди гэжэ хэлсээ. Дүрбэн хүүбүүд дүрбэн янзын аргаар мүнэ олохо гэжэ шидэбээд. Яагаад тэдэнэр мүнэ олохо гэжэ хотын кинотеатр соогуур нааяр хараха аргатай. "Манай энэ кино харагшадта найшаагдаха бээ гэжэ наанабди", гэжэ комедийн режиссер Жаргал Бадмащыренов хэлэнэ. "Энэ юрын буряад хүүбүүд тухай кино болоно. Мүнөөнэй залуушуулые хараад үзэхэдэ, булта оорын машинатай болохоёо наана", гэжэ Александр Фролов хэлэнэ.

Эржена БАТОРОВА. Авторай фото.

ГЕРОЙЕ ХҮНДЭЛЭН ЁНОЛБО

Ная Советскэ Союзай Герой, Росси гүрэнэй габьяата зурааша, Буряад Республикын арадай уран зурааша Георгий Николаевич Москалёвой 85 наһанайн ойн баярай хайндэр республикын олонийтэ дэмбэрэлтэйгээр тэмдэглэбэ.

Энэ хайндэртэ гэрэнэй аха дүүнэр, хүүгэдын бултадаа сугларжа, халуунаар амаршалаа. Басаганиинь Лидия Георгиевна ондоо хотодо ажаһуудашы наа, ходоодо ерээжэ, абаяа баярлуулжа байдаг.

Буряад Республикын Президент Вячеслав Наговицын Георгий Николаевиче түрэнэн үдэрөөрнь халуунаар амаршалаад, оорингөө болон Буряад Республикын засаг түрын зүгнөө бэлэг барихадань, үнэн сэдхэлнээ урмашан баярлаа. "Шэнэ жэлдэ, Илалтын үдэртэ, Наһажаал зоной үдэртэ, бүхы хайндэрнүүдтэ Президент, мэр, социальна хамгаалгын талаһаа баабайдамнай ходоодо ехэ анхарал хандуулдаг", гэжэ хубүүннинь Олег Георгиевич хэлэнэ.

Георгий Николаевичай хүүгэд, аха дүүнэрын Вячеслав Наговицында ехэ баяр хүргөөд, баһал бэлэг баруулаа. Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ Матвей Гершевич, социальна хамгаалгын министр Наталья Хамаганова, Республикын дайнай болон ажалай ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ Ревомир Гармаев гэгшэд элүүр энхэ, ута наһа, удаан жаргал хүсэбэ. "Мүнөө баайбамнай бэе бараг хайн. Унинэй дуугардаггүй аад, бүхы юумэ ойлгоод байдаг", гэжэ Олег Георгиевич хэлэнэ. Георгий Николаевичай ажабайдал-ёһотой баатарай эжшээ. Дарья СИБИРЯКОВА. Д.БАТОРОВАГАЙ фото.

Мүнөө сагай залуушуул ямар байха ёһотойб?

Буряад Республикын Арадай Хуралай бага танхим соо социальна-консервативна политикын түбэй суглаан дээрэ залуушуул тухай хэлэгдэнэн байгаа. Эндэ 2011-2020 онуудай "Буряадай залуушуул" гэнэн республиканска түрүү проектын гол бодол тухай хөөрлөөдөн үнгэрөө.

Тус уулзалгада Арадай Хуралай депутатууд, Буряад Республикын засаг түрын гэгшүүд, нууралсалай болон эрдэмэй министрствын залуушуулай политикын талаар ажалладаг комитедэй түлөөлгшэд, Арадай Хуралай болон Улаан-Удэ хотын депутатуудай дунда байһан залуушуулай палата, нитын нэгэдэлэй ба эм-хидхэлгын түлөөлгшэд, президентскэ программые дүүргэгшэд болон ажаллажа байһан залуушуул хабаадалсабад.

Байгша оной августын 25-да Буряад Республикын засаг түрэ "2011-2020 онуудай "Буряадай залуушуул" гэнэн республиканска проект тушаа тогтоол баталан абаа.

"Бидэ удаан соо министрство болон албан газарнуудтай ажаллаабди, тинмэлээ тус проект дүүргэнэн ажалалмнай үрэ дүн болоно ха юм", гэжэ Буряад Республикын Правительствоын Түрүүлэгшын орлогшо Андрей Полосин хэлэбэ.

Хайшан гээд, яагаад, ямар аргуудууд залуушуулай хандалгаар гүрэн оорингөө политика бэлдүүлхэб, байрын, ажаллаар абталгын, сүлөө сагай талаар ороо асуудалнууды шиндэхэб гэжэ республиканска программын проект соо тодорхойлогдон. Залуу эрхэтэй эдэбхитэй ажабайдалай позици байгуулха болон залуушуулай социальна-экономическа эдэбхи дээшлүүлхэ гэжэ проектын зорилго болоно ха юм.

"Залуушуулай политика - республикын бүхы засаг түрын хэрэг болоно. Бүхы министрство болон албан газар оорингөө тодорхой зорилго табяад, тэрэнээ залуушуулай хандалгада бэлдүүлхэ ёһотой", гэжэ Андрей Полосин тэмдэглэбэ.

Залуушуулай хандалгада политика гайхуулма, мүнөө үеын эрилтын социальна-экономическа болон политическэ хүгжөөлгэдэ харюусадаг, тэрэниин шэнэ баялгид удхын байлалгада дүүргэхэ гэжэ региональна болон муниципальна, гүрэнэй засагай бүхы хэмжээнэй эгээл түрүүшын зорилгонь болоно.

Проект соо гурбан гол шэглэл тэмдэглэгдээ: нууралсал (ямаршы залуу хүн нууралсал абаха аргатай байха ёһотой), хангалга (залуушуулай хэрэг ябуулгын, инфраструктурын хүгжөөлгэ г.м.). Эхэ орондоо дурлаһан мэдэрэл (һайн дуратайнай үүсхэлнүүдэй хүгжөөлгэ, эхэ

орондоо дуратайшуулай мэдэрэлэй бүрилдэлгэ г.м.) Тус подпрограмманууд заагдаһан зүйлнүүдэй ажал ябуулга үнгэрэлгын аргаар бэлдүүлгэдэхэ. Тэрэ зүйлнүүд үндэһэ баримтаар, оршо гаршын дансаар, индикатораар бэхижэгдэнхэй.

Залуушуулай политика бэлдүүлгын асуудалай талаар яһала арсалдаан болоо. 2011 онһоо гүрэнэй залуушуулай политика тус халбарин ёһо заршамһаа гүрэнэй боложо шэнжэлхэ. Тэрэнэй бэлдүүлгын түлөө министрство болон албанай газар харюусалгатай байха. Тус хэмжээ ябуулгада хабаадагшад программын бүхы зүйлнүүдтэй анхаралтайгаар танилсаад, баһал оорингөө түхэлүүдэ дуралдаха.

"Бэлдэхэдэһэн гол бодол бодото ажалай талаар ехэл хонирхолтой байна. Миний наһахада, "Байгал" гэнэн федеральна залуушуулай түбэй болон республиканска залуушуулай байрын барилтанууд эгээл дүххала зорилгонуудай нэгэннинь болоно", гэжэ БГУ дүүргэгшэ Алексей Ицискин хэлэнэ.

Убшэн саралгын республиканска түбэй болон СПИД үбшэнэй талаар ахамад врач Екатерина Именова индикаторнууд бэе бээтээ адли байна гэжэ хэлэнэ. Тинмэлээ тэдэниин бага болгохо гэжэ дуралдаһан байгаа. Тус уулзалгын түгэсхэлдэ залуушуулай политикын талаар республикын комитедэй түрүүлэгшэ Банр Ангуров сугларһан зоние программын бэлдэхэдэ хабаадалсахынь дуралдаха. Асуудалнуудаа, дуралдалнуудаа 7 хоног соо бэлдээд, дахин уулзажа ажаллаха хэрэгтэй гэжэ хэлсэбээ.

Мэдээн: Республикада 301 мянган 14-һөө 29 наһатай залуушуул бии гэжэ тоологдон. Бүхы республикын ажаһуугшадтай тоо соһоо 31 процент болоно. Мүнөө үедэ залуушуул эдэбхитэйгээр социальна-экономическа, политическэ болон соёлой нитын ажабайдалда оролсонод. Залуушуулай политическэ, олоннитын эдэбхи нэмэжэл байна ха юм. Республикада залуушуулай болон хүүгэдэй нитын нэгэдэлнүүд, субкультура залуушуулай хүдэлөөнүүд 100 гаран ажалладаг. Тэдэнэй тоодо үнөөхи социальна эдэбхитэй, үүсхэлтэй, Эхэ орондоо дуратайшуул ороно. Тинмэлээ залуушуулай шадальны орон нютагуудайнгаа саашанхи хүгжөөлгэдэ шэглүүлхэ хэрэгтэй.

Дарья СИБИРЯКОВА.

Олзо эрхилэлгын хургуули урина

Буряад Республикада залуушуулай олзо эрхилэлгын түрүүшын on-line хургуули байгуулагдаа. Эм-хидхэгшэдын - Буряад Республикын нууралсалай болон эрдэм ухаанай министрствын залуушуулай политикын талаар хороон, залуу, эдэбхитэй олзо эрхилэлгэд.

Тус проектын гол зорилго хадаа залуу хүүбүүд, басагадта оорын бизнес нэххэдэ туһалха, хүтэлбэрилгшын шанар шэнжнүүдтэ хургаха, бизнес-түсбүүдые зүбөөр бэлдэжэ хургаха болоно.

Хэсхэлнүүд on-line лекцинуудээр үнгэрэхэ. Эндэ хабаадагшад олзо эрхилэлгэ, инноватика, маркетинг, менеджмент гэхэ мэтэ бизнестэ хэрэгтэй эрдэмэй халбаринууды үзэхэ. Проект гурбан шатаһаа бүридхэхэ: бэлдэлгэ, дэмжэлгэ, дэсхээ гаралга.

Түрүүшын шатада хабаадагшад тест бэлдэхэ. Эмхидхэгшэд хабаадагшадтай бизнес-проектнүүд ямараар бэлдэхтэйб, ямар онсо илгаатайб, хүтэлбэрилгшэдтэ хэр олоо асархаб гэхэ мэтэе хараха. "Дэмжэлгэ" гэнэн шата соо хабаадагшадтай проектнүүдэ бэлдүүлгын тула мүнэн үгтэхэ аргатай. Эдэнэр эндэ федеральна, региональна конкурсуудта хабаадажа, элдэбын

грантнууды шүүхэ аргатай болоно. Тиин үшөө эндэ түлөөлөггүй тренингуудтэ ябаха, гасэтэ соо бошэгдэхэ арга байха.

"Элэ шатанууды гарахадаа, хабаадагшад дүй дүршэлтэй болохо, тэрэниинь саашанхи ажабайдалда хэрэгтэй болохо" - гэжэ хургуули эмхидхэгшэд хэлэнэ.

Федеральна, региональна шата дээрээ бээс найнаар харуулжа шадан хүнүүды республика дотор дэмжэхэ, проектнүүдэйн саашанхи хүгжөөлгэдэ туһалсаха.

Залуушуулай олзо эрхилэлгын түрүүшын on-line хургуулида түрүү багшанар зааха. Элэ хэд бэ гэхэдэ, ОАО "Газпром" гэнэн предпритийн нууралсалай түбэй тренер Андрей Худолесв, Менеджментын уласкоорондын институттай бизнес-тренер Марина Ивакина, ВСГТУ-гай "Экономика, организация и управление промышленности предприятия" гэнэн кафедрые даагша, экономическа эрдэмэй доктор Виктор Беломестнов. Тиин мэдээжэ олзо эрхилэлгшэд бизнестэй онсонуудта хургаха.

"Залуушуул эндэ оорын бизнес бодолһоо мүнэ хэхэ аргатай болоно. Тиин манай хургуулида инновационно менеджментээр түлөөлөггүй нууралсал гараха арга байха", гэжэ проектын хүтэлбэрилгшэ Иван Худяков хэлэнэ.

Залуушуулай олзо эрхилэлгын on-line хургуулида бүхы дуратайшуул хабаадаха аргатай. Тиин www.oigb.ru гэнэн хаяг дээрэ анкетэ хүсэлдүүлжэ бэшэхэ, проектын хабаадагша болохо ёһотой.

Эржена БАТОРОВА. ФОТО ЗУРАГ ДЭЭРЭ: проектын хүтэлбэрилгшэ Иван Худяков.

ХҮН ЗОНОЙ ТОО БҮРИДХЭЛЭЙ ЭХИЛТЭР НАРА ТУХАЙ САГ ҮЛЭБЭ

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албанай мэргэжэлтэдэй республикын олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй түлөөлэгшэдтэй долоон хоногой эхиндэ үнгэргэгдэдэг уулзалгада Буряадай Статистикын хорооной хүтэлбэрилэгшын орлогшо Надежда ЕГОРОВА, Россин Онсо байдалай талаар министрствын Буряад Республикадахи Гол управлениин начальнигай уялганууды дүүргэгшэ Олег КЛИМОНТОВ, Дотоодын хэрэгүүдэй министрствын харгын хүдэлөөнэй аюулгүй байдал сахидаг гүрэнэй инспекциин Буряад Республикадахи управлениин начальнигай уялганууды саг зуура дүүргэгшэ Виталий БОРИСОВ, тиихэдэ «Республикын гидрометеорологин болон оршон тойронхи байдалай мониторинг хэдэг түб» гэнэн гүрэнэй эмхи зургаанай начальнигай уялганууды дүүргэгшэ Галина ЧУГУЕВСКАЯ гэгшэд хабаадажа, албан бүхэнэйнгөө ажал хүдэлмэринин хүүлэй хэрэг байдал тухай хөөржэ үгэбэ.

2010 оной октябрийн 14-нөө 25 хүрэтэр хүн зоной тоо бүридхэл манай республика дотор үнгэргэгдэхэн гэжэ Буряадай Статистикын хорооной түрүүлэгшын орлогшо Надежда Егорова дуулгаба. Тэрэнэй мэдээсэлээр, 3169 тоо бүридхэгшэд даалгагдаһан участогуудаар ябажа, мэдээнүүды хүн зонһоо бэшэжэ абаха байна. Тэдэ хүнэй ажаһуудаг нэгшье газар алгад гарахагүй. Юубгэхэдэ, тэдэнэй урда хүн бүхэниие бүридхэлдэ абаха зорилго табигданхай. Хэрбээ гэр бүлын нэгэ хүнэй талаар ошолон байбал, бэшэ гэшүүд-лээн тэрэн тухай нуража бэшэ гээшэ тэдэнэй урда хуулин ёһоор зүбшөөгдэнхэй. Энээнһээ гадна тоо бүридхэгшэд октябрийн 26-һаа 29 хүрэтэр айл хотонгуудаар дахин ябаха ёһотой. Даалгагдаһан участогайнгаа 10 процент шахуу айл бүлэнүүдээр ябажа, түрүүшын тоо бүридхэлэй үедэ гэртээ байгаагүй хүнүүд тухай бэшэжэ абаһан мэдээнүүдээ лаблан шалгаха болоно.

2010 оной хүн зоной тоо бүридхэлдэ Россин Федерациин дэбисхэртэ ажаһуудаг бүхэ эрхэтэд орохо ёһотой. Энээнһээ гадна манай гүрэн саг зуурын хэрэгээр нэгэ жэл хүрэтэр бол-зороор ерэнэн хүнүүд баһал бүридхэлдэ абтаха.

Буряадай Статистикын хорооной хүтэлбэрилэгшын орлогшо Надежда Агафоновна Егоровагай тэмдэглэнээр, 14 наһатайнаа эхилжэ, тоо бүридхэгшын асуудалнуудта бээ даажа харюусаха эрхэтэй. Харин энээнһээ бага наһанай үхибүүд тухай мэдээнүүды түрэлхидын гү, али түрэл гаралын хэлэжэ үгэхэ болоно. Тиихэдэ ажаһуудаг газараараа тоо бүридхэжэ ябаһан хүнтэй уулзажа шадахагүй эрхэтэд стационарна участогта ерэжэ, өөр тухайгаа мэдээнүүды үгэхэ ёһотой. Хүн зоной тоо бүридхэлэй эхилхэ багаар республикын олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ стационарна участогуудай списогүүд хэблэгдэхэ юм. Харин ганса бэе инвалидууд, хүндэ үбшэнтэд тоо бүридхэлэй участогуудта хонходожо, тоо бүридхэлдэ орохо аргатай.

Энэ жэлэй Бүхэроссин хүн зоной тоо бүридхэлэй уридшалан багсаамжалһан дүнгүүд ерэхэ жэлэй хоёрдохи кварталда бэлэн болохо. Манай гүрэндэ хэды эрэшүүд, хэды эхэнэрнүүд ажаһуунаб, тэдэнэй хэдынинь хотодо гү, али хүдөөдэ ажаһуунаб гэжэ харуулагдаха байна. Харин 2011-2012 онуудай туршада хүн зоной тоо бүридхэлэй эсэсэй дүнгүүд согсологдохо.

Нэгэ эрхэтэниие тоо бүридхэгшэ бэшэжэ абахадаа, оройдоол 15 минутын саг гаргашалха. Энээхэн богонихон хугасаада бэшэгдэжэ абаһан мэдээнүүд манай республикын саашанхи 10 жэлэй ажабайдалда түлөөлхэ байна. Тиихэдэ тоо бүридхэлэй дүнгүүдээр манай республикын һан жасада хүнэй тоогоор орохо гүрэнэй тэдхэмжын мүнгэн дулдыдаха гэжэ Буряадай Статистикын хороон һануулна. Тиимэһээ Буряад орондо бэшэгдээгүй нэгшье хүн үлэхэ ёһогүй.

Республикын гидрометеорологин болон оршон тойронхи байдалай мониторинг хэдэг түбэй начальнигай уялганууды дүүргэгшэ Галина Чугуевская сентябрь нарын 2-дохи 10 хоногой уларилай шэнжэ тухай мэдээсэ. Сагай шэнжэ гэхэ гү, али уларил хүүлэй үедэ ехэ тогтууриггүй, хүлээгдээгүй байдалтай болонхой. Нёдондо сентябрийн 7-до шагайсаа хүрэтэр эртын саһан зарим нотагуудаар ороо һэн. Үнгэрһэн долоон хоногто Алтайн хизаарта 30 сантиметр саһан орожо, тэндэхи ажаһуугшадые мэгдэхэгээд абаа. Намарай ольбон унажа эхилээшье һаа, наруули һайхан намарай үзэсхэлэн үшөөл барагдаха үды гэжэ һанахада, сагай уларил шэнжэлэгшэднэй Хамар-Дабанай хүтэлнүүдээр нойтон саһан орохонь, һалхитай хүйтэншэг уларилтай үдэрнүүд тогтохонь гэжэ һэргылнэ. Галина Чугуевскаягай хэлэнээр, республикын баруун урда нотагуудаар бороо орохо, нойтон саһан орохо. Сентябрийн 12-ой үдэр 32 градус хүрэтэр һая наашын үзэгдөөгүй халуун үдэр болоо гэжэ тэрэ хэлээ. Сентябрь нарын 20 болотор нимэ халуун үдэр болохоёо болибо, ехэдээл һаа 15-16 градус хүрэтэр дулаан байха гэжэ тэрэ уларил шэнжэлэгшэдэй мэдээнүүды дуулгаба.

Онсо байдалай талаар министрствын Буряад Республикадахи Гол управлениин бэдэрэлгэ-абаралгын албан, харгын аюулгүй байдал сахидаг гүрэнэй инспекци, гал түймэрһөө һэргылхэ албанайхид медицинын түргэн туһаламжын албан гээд сагай уларилай муудаха, саһа бороогой орохо болоходо, бүри һэргэгээр хүдэлдэг байна.

Россин Онсо байдалай талаар министрствын Буряад Республикадахи Гол управлениин начальнигай уялганууды дүүргэгшэ Олег Владимирович Климонтов энэ уулзалгада хабаадажа, халуун хүйтэнэй хабсарха сагта харгыда ябахада аюултай, нойтон саһан гү, али һалхитай хура бороо орожо түбэг татадаг гэбэ. Тиимэһээ жолоошод ойлгожо ябаха ёһотой.

Тэрэнэй хэлэнээр, манай республикын газар дайда дээгүүр федеральна гурбан ехэ харгы гарана, энэ гол харгынүүдта долоон үндэр дабаан дайралдадаг гэжэ Олег Климонтов тэмдэглэнэ. Харгын аюулгүй байдал сахидаг албан, Россин Онсо байдалай талаар министрствын Буряад Республикадахи Гол управлениин мэргэжэлтэд, гал түймэр-

һөө һэргылхэ албанайхид болон бусад туһа хүргэхөөр, хэмжээ абахаар бэлэн, хэрэгтэй зэр зэмсэгүүдээр, онһон хэрэгсэлнүүдээр хангаданхай байдаг гэжэ хэлэгдээшье һаа, хоорондоо холбоо барисаагаа үшөөл нягтаруулжа хүдэлжэ шадангүйбди, ехэ ашаа үргэхэ кран бэдэрхэдэ, олдхоёо шухаг болоод байдаг, энэ мэтэ дутуу дунданууд ушарна гэжэ Олег Климонтов онсоллоо. Тэрэнэй саашан хэлэнээр, уларилай муудажа, нойтон саһанай орохо болобол, техникэ мэргэжэлтэд хэрэглэжэ, час хахадай туршада туһаламжа үзүүлхээр бэлэн байдаг гэбэ. Гэбэшье тусхай албан зургаануудай мэргэжэлтэд харгыда ябаһан жолоошодто болгоомжотойгоор ябыт гэжэ захина.

Эрхүүгэй областыдо долоон хоногой эхээр түрүүшын саһан ороо. Зарим газарта 15 сантиметр зузаантай саһан ороһон байна. Зарим нотагуудаар һалхин шангадажа, ургажа байһан мододые унагаагаа. Тиимэһээ тогтууриггүй уларилтай үдэрнүүдэй һубарижа байхада, манайшье эндэхи тусхай албанай мэргэжэлтэд ехэл һэргэг байна гэжэ ойлгохоор.

ЭГЭЭЛ СЭБЭР ДАНГИНА ТОДОРУУЛАГДАХАНЬ

«2010 оной Буряад ороной эгээл сэбэр дангина басаган» гэнэн харалга – конкурсын түгэсхэлэй шатада республикыннай басагадһаа гадна хүршэ регионуудай, мүн гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаха аргатай. Хитадай, Монголой, Эрхүү можын, Забайкалийн хизаарай басагад энэ конкурсо хабаадаха юм. Тус харалгын түгэсхэлэй шата сентябрийн хорин зургаанда Ород драмын театрай ордон соо үнгэргэгдэхэ гээд мэдээсэе.

КАЗАНЬ ХОТОДО БОЛОХОНЬ

«Бидэ хамтадаа үхибүүдэй ажабайдал һайжаруулхын түлөө» гэнэн уряатай Бүхэроссин хуралдаан Таттарстанай нислэл Казань хотодо сентябрийн хорин хоерой, хорин гурбанай үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэ. Ажабайдалай хүндэ хүшэр байдалда ороһон үхибүүды

ҮДЭРЭЙ НОНИН

дэмжэдэг жасын эдэбхи үүсхэлээр үнгэргэгдэхэ энэ үйлэ хэрэгтэ республикыннай түлөөлэгшэд хабаадаха.

Хуралдаанай үедэ тренинг, мастер – классууд, лекцинууд үнгэргэгдэхэ юм. Тиигэжэ хүндэ байдалда үндыжэ байһан үхибүүдэй байдал һайжаруулха зорилготой хөөрөлдөөнүүд эмхидхэгдэхэ гээд Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албан дуулгаба.

ХАЛХЫН ГОЛ РУУ ХАРГЫ НЭЭГДЭЭ

1939 ондо Халхын голдо болоһон тулалдаануудай газарта республикыннай аймагуудай, мүн Улаан-Удын дунда хургуулинуудай нурагшадһаа бүридһэн отряд сентябрийн хориндо ошоһонь. Экспедициин хүтэлбэрилэгшэ Владимир Ефремовэй хэлэнээр, тусхай һуралсал гараһан эдэ үхибүүд заагдаһан газарнуудаар малталга хэхэ. Нэрлэгдэһэн эдэ газарнуудаар Жуковай түрүүшын армийн корпус Япон булимтарагшадтай тулалдаа. Архивай мэдээгээр, эндэ совет армийн хоер мянга хори найман сэрэгшэ һураг суугүйгөөр үгы болоо. Үнгэрһэн жэлдэ манай республикын бэдэрэгшэд Баян-Сагаан гэнэн газараар экспедици ябуулжа, арбан дүрбэн сэрэгшын шарилын түрэл газартань бусаһан байна.

Буряадай бэдэрэгшэдэй дүрбэдэхи экспедици үнгэргэгдэхэн гээд Владимир Ефремов тэмдэглэбэ. Энэ удаа экспедицидэ республикыннай нурагшадтай хамта Японин түлөөлэгшэд хабаадаха юм.

ТУҢАЛАМЖА ҮЗҮҮЛЭГДЭНЭ

Буряад орондо олзын хэрэг эрхилжэ хүдэлхэ, ажалтай болохо дуратай инвалидуудта гүрэнэй талаһаа туһаламжа үзүүлэгдэнэ. Хоёрдохи болон гурбадахи бүлэгэй эрэмдэг бээтэй хүнүүд ажал хэхэ дуратай байна. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада 404 инвалидууд гүрэнһөө мүнгэнэй туһаламжа абаа. Тэдэнэй 97-нинь хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ, буйлуулаха, модо болбосоруулха, худалдаа наймаа хэхэ багахан предприятинууды нээжэ хүдэлнэ.

Тэдэнэй дунда айлшадые хүлээн абаха зочид буудал, тиихэдэ фотостуди нээжэ хүдэлһэн хүнүүд бии. Энээнһээ гадна агнуури хэхэ, зайн гал оруулха, сантехникэ хабсаргаха хүдэлмэринүүды дүүргэхэ ажалтай болоһон инвалидууд бии. Тэрэшэлэн байгша оной зургаа нарын туршада хоёрдохи бүлэгэй 320 инвалидууд, гурбадахи бүлэгэй 808 хүн республикын ажалаар хангадаг түбүүдтэ ажал хэхэ дуратай байһанаа мэдүүлһэн байна. Тэдэнэй ехэнхининь саг зуура дүүргэхэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдана.

Манай республика дотор хүдэлхэ дуратай эрэмдэг бээтэй хүнүүды саг зуура ажалаар хангалгы эмхидхэхэ тусхай программа абтанхай. Тэрэнэй ёһоор, ажалаар хангадаг түбүүдтэй эдэ хүнүүд хэлсээ баталжа, ажалтай болохо аргатай.

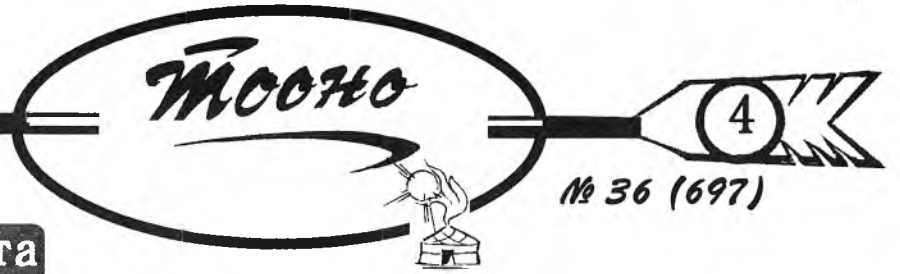
Тус хуудаһа Эльвира ДАМБАЕВА бэлдэбэ.

16.09.2010

БҮРЯАД ҮНХЭН

№ 36 (21782)

ДҮХЭРНИ

№ 36 (697)

Засагай дээдн зургаануудта

БҮРЯАДАЙ ПРАВИТЕЛЬСТВО:

ҮДЭР ҮДЭРЭЙ ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД

2010 оной сентябрин 6 - 12

Сентябрин 6-да Буряад Республикын Президент-Правительствын Түрүүлэгшэ Вячеслав Владимирович Наговицын Правительствын гшүүдтэй, гүйсэдхэхэ засагай зургаануудай хүтэлбэрлэгшэдтэй түсэблэлгын зүблөө үнгэргөөд, Сенадай Маршал Богдан Боруевич түрүүтэй Польшо Республикын Сенадай делегациитай уулзаа.

Сентябрин 7-до Буряадай Президент Эрхүү хотодо эмхидхэгдэнэн VI Байгалай уласхоорондын экономика форумдо хабаадаа.

Сентябрин 8-9-дэ Вячеслав Наговицын Түнхэнэй аймагаар албан хэрэгээрэ ябажа, Жемчуг нууриндахи дунда нургуулиин нээлгын баяр ёһололдо хабаадаа.

Сентябрин 10-да Буряадай Президент республикын 2010 оной бюджетэ оруулагдаха хубилалтануудта, ЖКХ хубилган шэнэдхэлгэдэ, Буряад драмын театры, тинхэдэ оперо болон баледэй театрай урдахи талмай нэблбэн шэнэлэгдэ хабаатай хүдэлмэрийн зүблөөнүүдэ хүтэлбэрлөө. Вячеслав Владимирович энэл үдэртөө Советскэ Союзай Герой Г.Н.Москалевые 85 жэлэйн ойн баяраар амаршалаа.

Сентябрин 12-то Вячеслав Наговицын XII Бандидо Хамба Лама Д.Д.Итигэловэй Эрдэни Мүнхэ бэсын одооноор 8 жэлэй ойдо зориулагдаһан «Эрын гурбан наадан» гэнэн соёлой спортын найндэртэ хабаадаа.

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдхэй орлогшо Иннокентий Матвеевич Егоров үнгэрэгшэ долоон хоногто РБ-гэй Президентын түсэблэлгын зүблөөндэ, «Бурятский центр стандартизации, метрологии и сертификации» гэнэн федеральна гүрэнэй эмхи зургаанай 75 жэлэй ойдо зориулагдаһан баяр ёһололдо суглаанда, республикын 2010 оной бюджеттэ хубилалтануудые оруулха асуудалаар зүблөөндэ хабаадаа.

Гадна Иннокентий Матвеевич имэ асуудалнуудаар хүдэлмэрийн зүблөөнүүдэ үнгэргөө: «Буряад Республикада хээлхитэй экэнэрнүүдэ, нарай хүүгэдтэй экэнүүдэ, тинхэдэ врачуудай баталамжаар гурба наһа хөөсөдүй үхибүүдэ найн хангамжатай эдээ хоолоор хангалгын гурум тухай» РБ-гэй хуулиин түлэб; республикын дэбисхэр дээрэ эзэгүй болон халсаанай объектүүдэ хаража үзэлгэ; «Тухай экономика зонаин инфраструктурын баригдахаар хараалагдаһан объектүүд тухай» РБ-гэй Правительствын захирамжын түлэб; 2010-2011 онуудай бюджет; «Үншэн хүүгэдэй социальна дэмжэлгын талаар нэмэлтэ найдуулганууд тухай» РБ-гэй Правительствын тогтоолой түлэб.

Экономика хүгжэлтын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Александр Евгеньевич Чепик хабаадаа гэбэл: РБ-гэй Президентын түсэблэлгын зүблөөндэ; Сибирийн федеральна тойрогтохи ФМС-эй территориальна зургаануудай хүтэлбэрлэгшэдэй үргэдхэмэл зүблөөндэ; Эрхүүдэ үнгэргэгдэнэн VI Байгалай уласхоорондын экономика форумой хэмжээ ябуулгануудта - «Россиин регионууд: болбосоруулга болон шэнэ зүйл нэбтэрүүлэн хүгжөөлгэ» болон «Сибирь - арга болон жонуудай газар, Эрхүү - тулга» гэнэн пленарна зүблөөнүүдтэ, Зүүн Сибирь болон Алас Дурна Зүгыг хүгжөөлгэдэ хари гүрэнүүдэй мүнгэ зөөри, шэглүүлхэ талаар соведтэ, Эрхүүгэй областиин предпрятинуудаар ябалгада. Гадна Александр Евгеньевич Улаан-Үдэдэ технопарк тогтоолгын асуудалнуудта хабаатай зүблөө, социально-экономика хүгжэлтын асуудалаар Ахын аймагта нүүмэл зүблөөнүүдэ хүтэлбэрлөө.

Социальна хүгжэлтын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Баир Гвиблович Бальжировай залан хүтэлбэрлэдг министрствэнүүд болон албан зургаануудта имэ ажал ябуулагдаһан байна: 2011-2012 онуудта республикын элүүрые хамгаалгын халбарине болбосоруулха талаар программын түлэб зохёолго; РБ-гэй Правительствын дэргэдэхи Соёл болон искусствын талаар соведэй зүблөөндэ, патриотическа дуунуудай конкурсо, Монголой болон Россиин мэргэжлэй нууралсалай эмхи зургаануудай хүтэлбэрлэгшэдэй семинар-зүблөөндэ, «Жэлэй эрхим хүмүүжүүлэгшэ» гэнэн республиканска конкурсо бэлдэлгэ; «Минэрэл» операцн гэнэн нигүүлэхэ сэдхэлэй медицинскэ хэмжээнэй дүнгүү-

дые согсололго; «ВИЧ-халдабарине болон шуһаар дамжуулагдадаг бусад халдабаринуудые нэргылхэ хэрэгтэ сестринско звеногой медицинскэ хүдэлмэрлэгшын үүргэ» гэнэн уласхоорондын конференци, хүүгэдэй эрхэнүүдэ хамгаалгын шухала асуудалнуудаар регионууд хоорондын семинар, «талын урилдаан» гэнэн республиканска V веломарафон эмхидхэлгэ.

Инфраструктура хүгжөөлгын талаар Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Александр Андреевич Фоменкин залан хүтэлбэрлэдг министрствэнүүд болон албан зургаануудай хүдэлмэрлэгшэд республикын Президентын, гадна Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдхэй орлогшын түсэблэлгын зүблөөнүүдтэ, Президентын Түнхэнэй аймагаар албан хэрэгээрэ ябалгада, ЖКХ найжаруулгын асуудалнуудаар зүблөөндэ, РБ-гэй Барилгашадай холбооной правленийн зүблөөндэ, 2010-2011 онуудай дулаасуулгын ханада бэлдэлгын асуудалнуудаар брифингдэ хабаадаа. Тинхэдэ инфраструктура хүгжөөлгэдэ хабаатай министрствэнүүд болон албан зургаануудай түсэблэлгын зүблөөнүүд, мүн Сагаан-Нуур нууринда тamarалгын бассейн барилгын талаар зүблөөн эмхидхэгдэе, барилгын объектүүд шалгагдаа.

РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Анатолий Анатольевич Лехатиной толгойлодо Россиин Федерациин Президентын дэргэдэхи Буряад Республикын Бүрин этигэмжэтэ түдөөлгэгтэ эмхи зургаанда Буряадай найн дураараа Россиин бүридэлдэ ороһоор 350 жэлэй ойн баярта хабаатай гол хэмжээ ябуулгануудай түсэб болон Эмхидхэлэй хорооной протокол бээлүүлхэ тухай РФ-гэй Правительствын захирамжаар ажал үргэлжлүүлэгдэе; республикада зайн галай тарифуудые доошлуулга, Буряадай уласхоорондын аяншалгын форумдо хабаадалга мэтын асуудалнууд дээрэ ажал ябуулагдаа. Гадна РФ-гэй федеральна министрствэнүүдтэ имэ асуудалнууд хэлсэгдэе: нууралсалай, соёлой объектүүдтэ, Бабушкинай - Трубачевей үйлснүүдэй харгы найжаруулгада бюджеттэ урьһаламжа абалга; 2011 оной бюджеттэ туһаламжа мүнгэн зөөри шэглүүлгэ; онсо аюулта байдалай хойшолонгуудые усадхалга болон мүнгэн туһаламжа үзүүлэлгэ; ган гасуурһаа уламжалһан гарзануудые тэхэриуулэн бусаалга; экономика урдаханартай программануудые номололго; БГУ-гай нууралсалай-лабораториин корпусой барилгы 2011-2015 онуудай федеральна программада оруулалга.

Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо - РБ-гэй Президентын болон Правительствын Захиргаанай Хүтэлбэрлэгшэ Петр Лукич Носков Буряадай Президентын хүтэлбэрлэн зүблөөнүүдтэ хабаадаа, Захиргаанайнгаа байгуулгын халбаринуудай хүтэлбэрлэгшэдтэй зүблөө эмхидхэе, Польшо Республикын Сенадай маршалтай уулзаа, Түнхэнэй аймагаар албан хэрэгээрэ ябажа ерээ.

Захиргаанай байгуулгын халбаринуудта РБ-гэй барилгын болон гэр байрын-коммунальна комплекс найжаруулгын министр В.А.Рубанай хабаадалгатай брифинг, РБ-гэй худөө ажахын болон эдээ хоолой министрэй нэгэдхэй орлогшо М.А.Костриковой пресс-конференци үнгэргөө; 2010 ондо Бүхэроссиин ажануугшадые тоолон бүридхэлгын талаар мэдээсэлгын-ойлгууламжын хүдэлмэри эмхидхэе; ТОС-уудай хүдэлмэрийн асуудалнуудай талаар эмхидхэлэй ажал ябуулаа; РБ-гэй Президентын дэргэдэхи Аха захатанай соведэй болон Эхэнэрнүүдэй зүбшлэлгын соведэй зүблөөнүүдтэ бэлдэе; «2010-2012 онуудта Буряад Республикада хуули эбдэхэ ушарнуудые нэргылэмжэ» гэнэн республиканска тухай зорилготой программын бээлүүлгэ дээрэ хүдэлмэрилөө.

Гүйсэдхэхэ засагай федеральна зургаануудай территориальна зургаануудтай харилсалгын болон эрхэтэнэй нигэм хүгжөөлгын талаар РБ-гэй Правительствын Түрүүлэгшын орлогшо Андрей Владимирович Полосин республикын Президентын, гадна Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдхэй орлогшын түсэблэлгын зүблөөнүүдтэ, Польшо Республикын делегациитай уулзалгада хабаадаа; эрхэтэдтэй хубийн асуудалнуудаар уулзаа.

Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албан.

БҮРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ТҮСЭБЛЭН ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД

2010 оной сентябрин 13-17

I. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ М.М.ГЕРШЕВИЧЭЙ ДЭРГЭДЭ ҮНГЭРГЭГДЭХЭ ТҮСЭБЛЭЛГЫН ЗҮБЛӨӨН

13.09 11.00 Бага танхим

II. БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХОРООНУУДА ХҮДЭЛМЭРИЙН ЗҮБЛӨӨНҮҮД

Буряад Республикын Арадай Хуралай Гүрэнэй байгуулалтын, нютагай өөһэдн хүтэлбэрийн, хуули ёһоной болон гүрэнэй албанай асуудалнуудай талаар хороон (түрүүлэгшэнь А.С.СКОСЫРСКАЯ) «Буряад Республикын судьянарай квалификационо колледгидэ олонийтын түлөөлэгшэдые томилолгын болон бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болуулалгын дүрим тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

14.09 14.00 каб.323

«Россиин Федерациин эрхэтэдэй нунгаха эрхэнүүдэй юрэнхы найдуулганууд болон референдумдэ хабаадаха эрхэ тухай» федеральна хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» 2010 оной июлиин 1-эй 133-ФЗ дугаарай федеральна хуулиин абтаһан ушарһаа «Буряад Республикын нунгуулиин хуулинуудта хабаатай зарим хуули ёһоной актуудта хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

16.09 14.00 каб.323

Буряад Республикын Арадай Хуралай Газарай асуудалнуудай, аграрна политикын болон эд хэрэглэлгын дэлгүүрэй талаар хороон (түрүүлэгшэнь В.А.ПАВЛОВ)

«Буряад Республикада 2011-2017 онуудта болон 2020 он болотор хугасаада агропромышленна комплексые болон хүдөө нютагуудые хүгжөөлгэ» гэнэн республиканска тухай зорилготой программын түлэбөөр олонийтын хэлсэлгэдэ бэлдэхэ тухай

14.09 10.00 каб.119

Нүүдэл хүдэлмэрийн зүблөөн: Яруунын аймагта газарай харилсаануудта, аграрна политикада болон эд хэрэглэлгын дэлгүүртэ хабаатай хуулинуудые бээлүүлгын асуудалнууд

16.09 Яруунын аймаг

Буряад Республикын Арадай Хуралай Регионууд хоорондын холбоонуудай, үндэнэтэнэй асуудалнуудай, залуушуудай политикын, олонийтын болон шажан мүргэлэй нэгэдэлнүүдэй талаар хороон (түрүүлэгшэнь В.Р.БУЛДАЕВ)

«Региональна болон нютагай урдаханартай соёлой баялгатай объектүүдые гүрэнэй талаһаа хамгаалгын хуули эбдэнэнэй түлөө харюусалга тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

13.09 9.00 каб.212

«Буряад Республикын гүрэнэй герб тухай» Буряад Республикын Хуулиин 2-дохи статьяда, «Буряад Республикын гүрэнэй туг тухай» Буряад Республикын Хуулиин 12-дохи статьяда хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

14.09 10.00 каб.212

«Буряад Республикада үндэнэн соёлой автономинуудые дэмжэхэ тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

15.09 14.00 каб.212

Буряад Республикын Арадай Хуралай Социальна политикын талаар хороон (түрүүлэгшэнь А.Т.СТОПИЧЕВ)

«Нютагай өөһэдн хүтэлбэрийн зургаануудта ажалай харилсаануудай талаар Буряад Республикын гүрэнэй зарим бүрин этигэмжэнүүдые олгохо тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

13.09 11.00 каб.218

«Буряад Республикада эрдэм болон эрдэмэй-техническэ политика тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

14.09 15.00 каб.218

«Ветеранууд тухай» болон «Россиин Федерацида эрэмдэг бэетэй хүнүүдые социальна талаар хамгаалха тухай» федеральна хуулинуудтай зохилдуулан, федеральна бюджеттэй мүнгэн зөөрөөр гэр байраар хангагдаха эрхэтэй зарим бүлгэй эрхэтэды гэр байраар хангалгын дүрим болон арга тодорхойло тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

16.09 10.00 каб.218

Нүүдэл хүдэлмэрийн зүблөөн: «Буряад Республикада ажануугшадые социальна талаар хангаха тухай» Буряад Республикын Хуулине бээлүүлгын ябаса тухай

15.09 Кабанскын аймаг

Буряад Республикын Арадай Хуралай Экономика политикын, байгаалин нөөсөнүүдые ашаглалгын болон оршон тойронхине хамгаалгын талаар хороон (түрүүлэгшэнь В.Г.ИРИЛЬДЕЕВ)

«Буряад Республикын гүрэнэй зөөри зонхилолгын юрэнхы дүримүүд тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

13.09 15.00 каб.203

«Социальна хүлһэлэлгын хэлсээнүүдээр үгтэдэг гэр байрада хэрэгтэй эрхэтэды бүридхэлдэ абалгын дүрим тухай» Буряад Республикын Хуулида хубилалтануудые оруулха тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

14.09 10.00 каб.203

«Ой модоной харилсаануудта хабаатай Россиин Федерациин бүрин этигэмжэнүүдые бээлүүлгын тула нэмэлтэ мүнгэн хангалгада шэглүүлэгдэнэн республикын бюджеттэй мүнгэн зөөри ашаглаха дүрим тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

15.09 14.00 каб.203

«Ой модо худалдан абалгын хэлсээнүүдэй үндэнөөр модо болон хушата модо бэлдэлгын онсо ушарнууд тухай» Буряад Республикын 2-дохи статьяда хубилалта оруулха тухай» Буряад Республикын хуулиин түлэб тухай

16.09 14.00 каб.203

III. ЭРХЭТЭДЫЕ ХҮЛЭЭН АБАЛГА

А.С.Коренев - Буряад Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо
13.09 14.00-17.00 каб.218/326

ТҮҮХЭДЭЭ ТҮШЭБЭЛ, ЗОЛ ЗАЯА БАДАРХАЛ

XIV Хамба лама Гуро ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ субарга арамнайлагдаба

АРАД ЗОНДОО АДИСААР ТАРААХАЛ
 Мүнөө үедэ түүхэтэ дасануудаа нэргээн бодхоохо, Бурядад шажан мүргэлэй элитэ ажал ябуулагшадтай нэрье мүнхэлхэ, аша габьяаень арадтаа мэдээжэ болгохо талаар XXIV бандида хамба лама Дамба Аюшеев түрүүтэй Россин Сангхын түлөөлэгшэд эсэлтэ сусалтагүй хүдэлмэри шатаарнь ябуулжа байнхай.

Энэ удаа Шулуутайн дасанин нэргээн бодхоолгодо, Бурядад XIV бандида-хамба лама Гүрээ-Дарма Цыремпиловэй дурсхаалай субаргы арамнайлыгш уншалга Хүрбэ голой номин эрье зэдэлүүлбэ. Намарай намжаа, наруул тунгалаг үдэрэй найханин, Хүрбын голлоо нэрюун нэбшээ мэдэржэл байнаиб гэмээр.

Бурхан багшын дүрэтэй, табсантуулан угаа уранаар баригдан үндэр сагаан субарга оршон соо одоол элихэн, огторгойноо элшэ хүсье шэнгээн абажа, арад зондоо адисаар тарааж байндал... Хонхо дамаари зэдэлжэ, уншалга захалшана. Нүзэгшэд хандиб үргэнэ, амгалан байдалай түлөө нэрэнүүдээ бэшэжэ даадхана. Тээ саана эрын гурбан нааданда хабаадаха бүхэшүүл, нур харбаашад, морёор урилдаашад бээ элэнэ, хорино.

УНШАГШАДТАА УУЛЗААБДИ

Ингэжэл олоной хүсөөр, хүсэл зоригой нэгдэлгээр буряад зоной ажабайдалда наггин шүтөөнэй газарнууд арамнайлагдажа, орон шотагнай ариудхадан даа. Шэдитэй эдитэй шэнэ хүсэн бин боложо, зоной ажабайдалда найн найханаар нүдөөлнэ, гэжэ Загарай нотагһаа эрхэн Цырен-Дэмид Базарсадаевна Цыренжапова ханамжаа хэлэбэ.

Агрономоор ажаллаад, наһанай амаралтада гараһаншье наа, дорюун сариун зандаа энэ эхэнэр Загарайнгаа наһатайшуулые суглуулжа, буряад ёһо заншалаа сахиха найн дуранай бүлэг байгуулан юм байна. Эдэнэр буряад шэнэ дуунуудые сээжэлдэн дууладаг, түрэнэн үдэрнүүдээ суг тэмдэглэдэг, нууринайнгаа нитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаададаг. Ехэ хуралнуудта сугтаа ябадаг микроавтобус хүлээлөөд, Баргажанай аймагта Янжима бурханда, Эгэтын дасанда Зандан Жуугай найрта, Ивалгада болодог Майдарин хуралда, олон

ондоо тээгүүршье ябаһан байдаг. Мүнөө октябрь нарада Мөөрөөшын дасан, ерэхэ жэлдэ Алхана онохо түсэбтэй.

Бидэ «Дүхэриг» газетэ ехэл һонирхон уншалагбди. Заримдаа суглараад, түүхэтэ гү, али һонирхол үүсхэлэн ямар нэгэн статья зүбшэн хэлсэдэгбди. Газетээ тэшэ ядан хүлээдэгбди, гэжэ тэдэнэр нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Эдэ эдэбхитэй уншагшаданга нэрэнүүдые бултыень дурдаад үгээл даа: наһаараа багшаар хүдэлхэн багша Евгений Сергеевна Шойдонова, Ханда Ринчиновна Нимаева, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд ябаһан Надежда Макаровна Будаева, Дарима Батомункуевна

сидээ гараабди гээд лэ углуу булангаа шэртэшоод, үмснэгөө байдалда дарагдашоод нуудаггүй 60,70, 80 наһатайшууднай гээшэ. Буряад хэлэнэйгээ түлөө оролдно, буряад сэдхэлтэйгээр хүүгэдээ хүмүүжүүлнэ. Уншагшадтайгаа уулзахада урматтайл байба.

Россин Федерациин Юстициин министерствын Буряад Республикадахи управлениин начальник Б.Н.Батоев шэрээтэ Чингис Ешеевтэ гүрэнэй гэршэлгэ барюулна

ХАМТААРАА ХАНДИБ ҮРГЭЭЛ!

Субаргын арамнайлагдаһанай удаа хамба-лама Дамба Аюшеев зондо хандажа хэлэбэ:

Граждан дайны хатуу шэрүүн сагта Гуро Цыремпилов Бурядайнгаа шажан мүргэлые толгойлоо. Түбэдтэ Лавранда арбаад жэл нураа. Дооромбо болоһон, 1922 ондо буддын шажантанай нэгдэхихурал зарлаа, Сибирийн буддын шажантанай хэрэгүүдые эрхилхэ талаар тогтоол абтаһан байна. Гүрэнэй байдалда харша бэшээр, шэнээр яагаад ажалаа ябуулхаб гэжэ хэлсэгдээ.

Бусаха замдаа Шулуутайн хуушан дасанин орожо хараабди. Үйлэдбэрийн байра болгодоһон, бог шоройдо дарагдаһан - хайрата үзэгдэл даа. Уданшьегүй эндэ хүдэлмэри бурьялжа, суута дасан шэнээр нэргээхэн гэжэ наһахада, сэдхэлдэ хүлгүүтэй. Нарин Асагадта орожо, Агван Доржиев,

Шулуутайн дасангаа нэргээн барихамнай. Тамчин дасан мэтэ федеральна удхатай болгохо зорилго табигдана. Агван Доржиев, Агван-Нима, Түбдэн-Нима, Лэгдэн хамбанарай - эдэ ехэ абаргануудай нуража гараһан, үшөө 3 бандида-хамба үгэнэн дасан ха юм.

Удаань тэрэ Шулуутайн дасанай шэрээтээр Чингис Ешеевые томилхо тухай захиралта уншажа, дасанаа нэргээн бодхоохо хэрэгтэн амжалта хүсэбэ. Хэдэн аймагуудай захиргаанууд нэгдэжэ, Чингис Ешеевтэ машина бэлэг барихан байна.

Ехэл туршалгата, хүндэ хэлээлтэ мэтэ тушаал эзэлбэш. Хорин, Хэжэнгын, Загарайн, Зэдын, Ивалгын, бусадшье захиргаануудай толгойлогшод, нуурын зон гарта набартаараа оролсожо, урдынгаа дасанин нэргээл, - гээд, хамба-лама урялаа.

Тэрэл үдэртөө Хорин түлөөлэгшэд 100 мянгые үргэхөөр бэлэмди гэжэ мэдүүлбэ. Субарга бодхоолгондо хубитаяа оруулан зондо Хамба-лама амаршалгын бэшгүүдые барюулаа.

Чойнзон Иролтуйе хоёрой байгуулан мамба дасанай (мүнөө лагерь болгодоһон) харша соогуур ябажа хараабди. Асагадай аршаанһаа хүртөөбди. Эгээл эндэһээ 1937 ондо Агван Доржиев Үдын түрмгээ ябуулагдажа, наһанайнгаа һүүлшын хүшэр замда гараа нэмнай. Арадаймнай агууехэ хүбүүдэй ажал хэрэгүүдые мүнхэлэн нангин газар - буряад хүн бүхэнэй нүгэдэн шүтэхөөр газар лэ! Хара-Шэбэртэхи Агван Доржиевай, Нарин-Асагадтахи Чойнзон Иролтуйевай субаргануудта зоной ябаса таһалдаха ёһогүй гээд наһагдана.

Түүхэдээ шүтэбэл, түүхэдээ түшэбэл, ерээдүйгөө байгуулха арга олдохо, зол заяагаймнай зам нээгдэхэ. Россин Сангхын үүсхэлээр Хүрбын эрьедэ болоһон түүхэтэ ушарһаа нимэл тобшолол хэмээр нэн.

Галина ДАШЕЕВА,
 Радна-Нима
 БАЗАРОВАЙ фото.

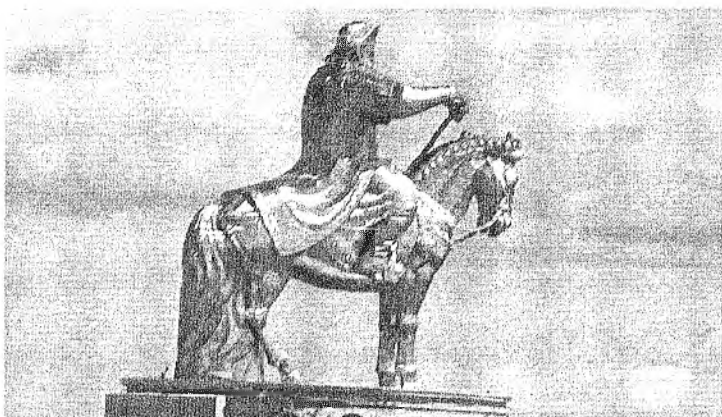

Загарай нотагай эдэбхитэд - «Дүхэригэй» уншагшад

МОНГОЛ ОРОН БҮХЭДЭЛХЭЙН АНХАРАЛ ТАТАНА АЯНШАЛГА ТУХАЙ

Монгол руу аяншалагдахад тоо олошоруулха зорилготойгоор Монголой Правительство элдэб хонирхолтой хэмжээ ябуулгануудыг үнгэргэнэ. Мүнөө үед гүрэндэ бууһан аяншалагдахад тоо 50 мянгаар олон болоо.

Номгон далайнаа, Урда болон Зүүн зүгһөө аяншалагдахад Монгол руу зоринод. Энээн тушаа "Монгол мүнөөдэр" гэжэ сониндо Монголой аяншалгын, оршон тойронхи байгаалин Департаментын дарга Ц.Оргодол хөөрэнэн байна.

МОНГОЛ ТУХАЙ МЭДЭЭСЭЛ ДЭЛГЭРНЭ
Монгол орон олоной хонирхол илангаяа ехээр татаа гээд хэлээ наа, алдуу болоногүйл даа. Лондон, Берлин, Париж гэжэ томо хотонуудта үнгэргэгдэдэг выставкунуудтэ монголнууд эдэбхитэйгээр хабаадана. Жэшээлбэл, Францида Монголой элшэн сайд Ш.Алтангэрэлэй тэдхэмжээр, монголой аяншалгын мэдээсэлэй түб Париж хотодо хүдэлжэ эхилэнхэй.

Элдэб рекламна акцинууд ходо үнгэргэгдэжэл байдаг юм. Бельгийн телевиденээр Европын телеканалнуудта Монгол тухай жэлэй болзор соо рекламна теле-дамжуулга хэгдэхэ. Энэ ажалыг А.Баттор гэжэ элшэн сайд эмхидхэнэ.

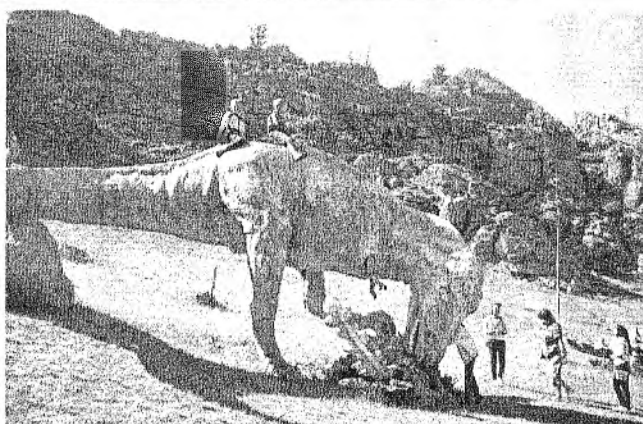
ГҮРЭНЭЙ ТЭДХЭМЖЭТЭЙ

Мүнөөдэр аяншалгада хабаатай 500 ажахы бии. Тэднэр өөһэднэгөө аяншалгын маршрудуудыг зондо дурадхана.

Монголой аяншалгын, оршон тойронхи болон байгаалин Департамент тус компанинуудта гүрэнэй тэдхэмжэ үзүүлнэ, хуули ёнонуудта хэрэгтэй нэмэлтнүүдыг оруулна.

МОНГОЛОЙ ЯМАР ГАЗАРНУУДААР АЯНШАЛХААР БЭ?

Гүрэнэй аяншалгын халбари 6 гол зооноор хүгжөөгдэнэ. Нэрлэбэл, Түбэй зоононоо (Хар-хорум) эхилээд,

Хүбсэгэл нуурай, Баруун Алтайн, Гобин, Хэнтэйн болон Дорнод аймагуудай зооно, Улаан-Баатар хотын оршон гэхэ мэтэ газарнууд бии.

Аяншалгын халбари Монгол орондо 1954 ондо эмхидхэгдэнэ түүхэтэй. 1990 он хүрэтэр энэ халбарид гансал нэгэ эмхи хүдэлжэ байгаа, мүнөөдэр тус эм-

хинүүдэй тоо 500-да хүрэнхэй. Аяншалгын халбарид инвестици номлохо хэрэгтэй болонхой.

Монголой Правительство "Хархорум" гэжэ түлэб бээлүүлхэ түсэбтэй. Тус проектээр урданай хотын дүрэтэй адлирхуугаар шэб шэнэхэн Хархорум хото баригдаха юм. Тус хото Монголой түүхэ болон бүхэдэлхэйн түүхын хуби болон гээшэ. Тиймэһээ энэ проект бээлүүлгын талаар ехэ гэгшын ажал ябуулагдаха. Хүбсэгэл нуурай зах хизаар хүг-жөөгдэхэ. Баруун Алтайн зоонодо аяншалагдахад элдэб үндэһэтэнэй зоной ажабайдалтай танилсаха аргатай байха. Аяншалга Монгол гүрэндэ ВВП-эйн талаар яһала ехэ олзо оруулна.

Үнгэргэгдэнэ шэнжэлгэнүүдэй дүнгүүдэй ёһоор, Монгол орон руу Хитадай Арадай Республикаһаа, Россиин Федерациһаа, Урда Солонгосхоо, Япон гүрэнһөө, Америкэһээ, ФРГ-һээ, Великобританиһаа, Франциһаа, Австралиһаа аяншалагдахад олоор бууна.

Мүнөөдэр Монгол ороной бүхы талмай газараар зон ябаа. Нёдондо жэл Монгол руу 480000 аяншалагдахад ерэнэн байна.

Харин Монгол орондо бусад хари гүрэнүүдтэ орходоо зоной хонирхол татаха газарнууд тон бага. Тиймэһээ наань, зон ишээ аяншалханаа тон дуратайгаар ерэдэг юм.

Аяншалгын хаһа май нараһаа эхилээд, октябрь хүрэтэр үргэлжэлхэ.

Б.ЭНХТУЯА: "Монголой мяхан - экологическа ариг сэбэр эдеэ хоол"

Иимэ хэрэгтэй 8 аминокислота монголой мяханда булта бии. Харин нимэ онсо шэнжээрнь монголой мяхыг хари гүрэнүүдэй мяхантай адлишаахаар. Хажуугаарнь монголой мяхантай бүридэлдэ витамин "В", түмэр, ээд, кальций элбэг бии.

- Нүүлэй үенүүдтэ олон монгол зон вегетарианецүүд болон хэбэртэй. Эдэнэр заншалта эдеэ хоолноо арсаад байхандаа, витаминуудаар баян ямар эдеэ хоол эдихэ болон гээшэб?

- Хүниг вегетарианец бү боло гэжэ хэлэхэ аргагүйбди. Мяха эдихээ болиһон хүн нү, нүнэй эдеэ хоол хэрэглэхэ болон. Харин нүнэй зүйлнүүд соо хүнэй бөөдэ хэрэгтэй аминокислотанууд бага байха. Тиймэһээ ургамалнуудыг, огородой эдеэ хоол, алим жэмэс эдэндээ хэрэглэхэдэ болон. Хүүгэдтэ, хээлитэй эхэнэрнүүдтэ вегетарианец болохо гээ наа, тон найнаар бодожо үзэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, хүн үдэрэй рациондоо мяха хэрэглэхэдэ, хэрэгтэй витаминуудыг бөөдээ шэнгээнэ бшуу.

- Монголой малай мяхантай шанар нютагай ногооной амта шэдиһээ дулдыдана гээд зарим шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ. Энэ ханамжа тухай юун гэхэ байнабта?

- Монголой тала талмайнууд дээрэ 600 зүйлэй элдэб ургамалнууд ургана. Үдэр бүри манай монголой мал 50-60 ургамалнуудтай зүйл хэрэглэнэ. Тиймэһээ малай мяхан найн шанартай болон.

- Нэгэ үндэгэнэй тэжээлтэ зүйлсөө 100 грамм мяхантай зэргэсүүлхээр гү?

- Мяхан ба үндэгэн "белок" гэжэ тэжээлтэ элементһээ бүридэнэ. Тэрэнэй багтаса 100 грамм мяхантай бүридэлдэ гү, алибаа нэгэ үндэгэнэй бүридэлдэ тон адли шахуу байна. Монгол арадай зон зүбөөр, гуримтайгаар эдеэ хоолоо баридаггүй юм. Хаа-яа үдэрэй хоёр дахин мяхантай эдеэ хоол баринабди. Иимээр бөөдээ хандабал, элүүр энхэдэ тон муу гээд тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, хүн үдэрэй эдэнэй рациондоо 100 грамм мяханһаа үлүү хэрэглэхэ ёһогүй.

- Монголой малай тоо 40 миллиондоо хүржэ байнхай. Тиймэһээ Монголой мяха хари гүрэнүүд руу эльгээжэ, худалдаа наймаа эрхилхэ хэрэг хэр бэрхэтэй гээшэб?

- Зарим хари гүрэнүүдтэ монголой мяха ехэ хэжэглэнэ. Гүрэнэй мэргэжэлтэ шалгалтын монголой мяхыг найн шанартай гэжэ баримталбал, тус продукци хари гүрэнүүд руу экспортдэ эльгээхээр байха. Экспорт эмхидхэбэл, гансаһыг гүрэнэй экономико хүгжэхэ бэшэ, хажуугаарнь заатагүй монгол малшадай ажабайдал найнаар хүгжэхэ.

ШУЛУУНУУД ДЭЭРЭХИ ЗУРАГУУД

Монгол орондо шулуунууд дээгүүр элдэб хонирхолтой зурагууд зураатай байдаг. Мүнөөдэрэй үе сагай шэглэлээр тэдэ зурагууд ЮНЕСКО-ын бүридхэлдэ оруулагдаха болоо.

Иимэ зурагууд Монголой Алтайн хадануудай газар талмайнууд дээрэ мүнөөһыг хүрэтэр олдонэ. Эдэ зурагуудай шэнжэлэлгэ зуугаад жэлэй болзор соо ябуулагдана.

Тэндэ Шаахар-толгой гэжэ үндэр бии. Тэрэ газарта шэнжэлгэ хэгдэжэ, эгээл түрүүшын хүнүүдэй ажабайдалай шулуун хэрэгсэлнүүд олдонэ. Харин Шаахар-толгой дээрэ зурагууд олноогүй. Иимэ зурагууд урда зүгэй газарнуудта - урданай мүргэлэй талмайнуудта олдонэ.

БАДАГАН ҮБШЭНИИЕ НЭРГЫЛХЭ

Энээн тушаа мэдээжэ монгол эрдэмтэн-химик Н.Цэвэгсүрэн хэлэнэ. Тэрэ 1998 онһоо эхилээд, Монголой гүрэнэй университетэй химин факультедэй органическа химин кафедрэ даагшаар хүдэлнэ.

Монгол эрдэмтэдэй бүлэг бадаган үбшыг нэргылхэ эм олохо зорилготойгоор шэнжэлгэнүүдыг ябуулжа байна. Мүнөөдэр бүхы дэлхэй дээрэхэ эм 40 процент ургамалһаа бүридэнэ. Ургамалнуудһаа бүридэнэ эм дом хэрэглэлгэ дэлхэйн эрдэмтэдыг ехэ хонирхуулна.

Дэлхэй дээрэ 300 мянган ургамал бии. Тэдэнэрэй оройдоол дүрбэдэхэ хубинь шэнжэлэгдэнхэй. Монголдэ 2600 зүйлэй ургамалнууд ургана, тэдэнэрэй 800-е эм домдо оруулхаар. Эдэ ургамалнуудтай 200-ниинь гансал Монгол орондо ургадаг, ондоо тээ ушардаггүй. Тэрэ ургамалнууд бэшэ хаанашыг ургадаггүй юм. Химик-эрдэмтэн Н.Цэвэгсүрэн 30 нимэ ургамал шэнжэлээ. Шэнжэлгэнүүдээ дам саашань үргэлжэлүүлхээр.

Мүнөө үе сагта бадаган үбшэнһөө нэргылхэ эм хэрэгтэй. Тиймэ ургамал болон эдеэ хоолой зүйлнүүд Монгол орондо гүйсэд бии гээд Н.Цэвэгсүрэн хэлэнэ.

Янжама ЖАПОВА

"Монгол мүнөөдэр" гэжэ сонинһоо буряадшалан хэблэлдэ бэлдэбэ.

ЭТИГЭЛЭЙ БАГШАДАА МАНДАЛ ҮРГЭБЭ

Найман жэлэй саада тээ XII дугаар Бандида Хамба лама Даши-Доржо Этигэловэй бэе олдожо, Ивалгын дасанда асарагдаа бэлэй. Жэл болоод энэ ушараар ехэ гэгшын хурал хурагдадаг, спортын найр наадан үнгэрдэг болобо. Энэшые удаа амаралтын үдэр Этигэл хамбада зорюулагдаһан найндэр долоодохиёо эмхидхэгдэбэ.

Россин буддын шажаантай заншалта Сангхын Бандида Хамба лама Дамба Аюшеевэй хүтэлбэри доро бүхы дасан дугануудай шэрээтэнэр Этигэл багшадаа мандалаа үргэжэ, хурал хураба. Энэ үдэр Этигэл Хамбын мүнхэ бэсэдэ зальбарха ханаатай арад зон аргагүй олоор найрта хабаадаба.

Заншалта ёһоор тус дэм-бэрэлтэ үдэрэй урдахи долоон хоногой хугасаа соо республика доторнай хаа хаанагүй Буддын Сангхын Хамба ламанарай түрэнэн тоонто нютагуудтань буянта үйлэ хэрэгүүд үнгэргэгдөө. «Манай Этигэлэй хамба лама түрэнэн тоонто нютагаа нэгэ-шые мартангүй, холо ошоо наа, бусажа байгты гэжэ хэлэнэн юм. Энэ үгэнүүдыень шагнан, бидэ Бандида хамба ламанарайнгаа алдар нэрыень мүнхэрүүлжэ, субаргануудые бодхоонобди», - гээд Дамба Аюшеев амаршалгын үгэнүүд соогоо хэлэбэ.

Ехэ уншалгын нүүлээр спортын найр наадан болоһон байна. «Эрын гурбан наадан» тус найндэрэй гол нуурн эзэлнэ гэбэл, алдуу болохогүй. Бандида хамба лама Дамба Аюшеевэй ашаар Ивалгын дасанай урда талмай дээрэ томо гэгшын барилдаанай спортын талмай бодхоогдожо байна. Энээниие тойроод трибуанууд табигдаха, тэндэнэ 5 мянган хүн хүрэтэр багтаха юм. Зарим спортдо дуратайшуул энээниие «манай Коллизей» гэжэ нэрлэнхэй.

«Эрын гурбан нааданай» нээлгын баяр ёһололдо Бурядад Президент-Правительствын Түрүүлэгшэ Вячеслав Наговицын, Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ Матвей Гершевич, Улаан-Үдэ хотын мэр Геннадий Айдаев гэгшэд хабаадалсаба.

- Иимэ найхан үдэр найр боложо байхада баярламаар. Энэмнай аяар долоодохиёо үнгэргэгдэнэ, - гээд, Бурядад Президент Вячеслав Наговицын амаршалгын үгэнүүд соогоо тэмдэглэбэ. - Бандида хамба лама Дамба Аюшеев энэ наада эмхидхэжэ, республика дотор спорт болон физическэ культура хүгжөөлгэдэ аргагүй нүлөө оруулна. Энэ талаар нүүлэй үедэ ехэ ажал Буряадтамнай хэгдэнэ. Асари томо физкультурна комплекс, Сэлэнгын эрьсэдэ 10 мянган нууритай стадион баригдажа, удангүй ашаглалгада тушаагдаха юм. Тиихэдэ бүхы республикадамнай 100 гаран спортын инструкторнууд ажалда абтажа, залуушуултай хүдэлнэ.

Зэдын аймагай Доодо-Бургалтайн ансамблин дуушад тус найрта хабаададаг заншалтай. Харин тиихэдэ «Байгал» ансамблин артистнар хэдэн дуунуудые гүйсэдхөө.

7-дохиео үнгэргэгдэжэ байһан мурьсөөндэ 300 гаран тамиршад хабаадаа. Бүхэ барилдаанда, нур харбалгада ба мори урилдаанда гэдэ заншалта ёһоороо мурьсэбэ.

- Хүндэтэ харагшадта энэ томо трибуна баряабди. Тиимэнэ тамиршаднай найн барилдаа харуулха гэжэ оролдохо ёһотой. 63 килограмм Этигэл хамбын шэгнүүр юм. 75 килограмм - Этигэл багшын наһан, 75 килограммнаа дээшэ шэгнүүр Этигэл хамбыннай буян хэрэгүүдтэ адли гээд ойлгожо байгаарайт. Мүнөөдэр илажа гарагша өөрынгөө нэрэ, нютагаа, дасанаа мүнхэлхэ гээшэ, - гээд Бандида хамба лама Дамба Аюшеев хэлэнэ.

Барилдаанай мурьсөөндэ эгээл шанга, нэрэ зэргэтэй тамиршад урдын ёһо заншалаар амаллажа барилдаха хүбүүдые шэлэн абаһан байна. 63 килограммай шэгнүүртэ Сартуул Булагай дасанай Леонид Замбалаев шэлэн абаад, финалда хүрэжэ шадаа. Тэрэ финальна уулзалгада Түгнын дасанай түлөөлэгшэ Нима Нимаевтай барилдажа, нюргыень шоройдуулаа. Леонид Замбалаев Этигэл хамбын наадануудай гурба дахин чемпион болобо.

75 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэ амаллаһан Иван Гармаев финалда орожо шадаа. Харин үшөө нэгэ шүүһэн Михаил Дамбиев нүүлшын уулзалгада хүрэжэ шадабагүй. Баргажанай дасанай Иван Гармаев Хурамхаанай дасанай Артем Раднаевтай ана-мана тулалдажа, үлүү

үгтэнэн сагта унагаажэ шадаа. Ингэжэ Иван Гармаев эндэ 4-дэхиее чемпион болобо.

75 килограммнаа үлүү шэгнүүртэй барилдаашад соһоо Цыбик Максаров абарга боложо шадаба. Гонин гэхэдэ, Цыбик 12 хамба ламанарта зорюулагдаһан мурьсөөнүүдтэ илажа гараһан аад, Этигэл хамбын мурьсөөндэ шүүгээгүй байба. Тэрэ финалда үшөө нэгэ суутай Зоригто Цырендондповые унагааба.

Нур харбалгын мурьсөөндэ 63 хүн хабаадажа, 60 метртэ харбаа. Финалда Агын дасанай гурбан түлөөлэгшэдые Сээжэ-Бургалтайн дасанай суута Бальжинима Цыремпилов булижа, Этигэл хамбын нааданай хоёр дахин чемпион болобо.

Буряад үүлтэрэй наһаяа хүснэн зургаан морид 18 километр зай гаталаа. Нүүлшын дүхэригтэ Сартуул-Гэгээтын дасанай Петр Малакшиновой «Кораблик» түрүүлжэ гараад, амжалта туйлаба.

Буряад үүлтэрэй даагад (1 жэлтэй морид) 7 километрэ харайбад. Эндэ Анаагай дасанай Виктор Жигжитовэй «Сухарик» гэжэ нэрэтэй дааган түрүүлбэ. Суута барилдааша Зоригто Цырендондповой, Хамба лама Дамба Аюшеевэй даагад шангай нууринуудые эзэлэ.

Ингэжэ һонирхолтойгоор энэ найндэр үнгэртэ.

Борис БАЛДАНОВ.
Р-Н. БАЗАРОВАЙ
фото-зурагууд.

АФРИКАНАА... АРЮУХАН ГОЁОЛТОНУУД

Сампиловой нэрэмжэтэ Уран зурагай республиканска музей соо заншалта болоһон, гоё шулуунууды хонорон алтан, мүнгэн, мельхиор элдэб янзын зүүдхэлнүүдэй худалдаа наймаанай выставкэ («Выставка самоцветов») ларгама найхан бүтээлнүүдээрээ жэлһээ жэлдэ илгарна, баян коллекцинуудээрээ нюдэ хужарлуулна. Наяхан нээгдэһэн энэ выставкэ дээрэ Москвагай, Санкт-Петербургын, Украинын, Гонконгын, Таиландын, бусад гүрэнүүдэй ювелирнэ заводуудай, уран бэлэгтэнэй бүтээһэн нийхэ, бугаагууд, бэһэлиг, бусад ялаганаһан, тологоноһон найхан хүзүүндээ, гартаа хэдэг зүүдхэлнүүд, нарин гарай шэмэглэлнүүд олоной анхарал татана. Фионит, коралл, аметист, корунд, номин, змеевик, бусад шулуу хэрэглэһэн Харьков хотынхидай мастернуудай дагтагдашагүй маяг, зураг, угалзатай зүйлнүүд гоё. Жэшэнь, бэһэлигүүдын 1750 түхэригэй, харин уран мастернуудай ехэ оролдосотойгоор бүтээһэн зүүдхэлнүүд (колье) 22, 31 мянгата байха юм.

Хүн бүхэн өөрын зодиагай тэмдэгтэй, тинмэлһээ бидэ худалдан абагша бүхэндэ астрологиин хэдыдэхи нургуулин бэ гэжэ тааруулан, ойлгуулан, энэ таблицын ёһоор (Овен, Рыба, Водолей гэхэ мэтэ...) хөөрөнбди, дурадханабди. Жэшэнь, Водолей тэмдэгтэй зондо лазурит, номин, топаз, бусад шулуутай зүйлнүүд таараха байна. Агат шулуунай зүүдхэлнүүд (ожерелье) элүүр энхэ байдалы сахидга, хүн зондо туһалдаг эмшэдтэ, социальна албанай зондо хэрэгтэй, юуб гэхэдэ, өөһэ-дынгөөшье, хүнэйшье үбшэ бууруулна. Агат, яшма

шулуутай гоёолтонууд хүнэй доторой байдал ном-горуулдаг, толгойгоо үбдэдэг, эпилепси үбшэнтэй зондо тааруу. Харин хризопраз – сайбар ногоон үнгэтэй шулуун хүнүүдтэ мүнгэ асардаг, - гэжэ байжа наймаашад бидэндэ ойлгуулба, һонирхуулба.

Оникс шулуугаар хэгдэһэн часынууды, заанууды, амһартанууды, тамхи татахадаа, үнэһыень унагаадаг табакеркэнүүды - урашуулай хэһэн зүйлнүүды хаража баясабабди. Гонконгһоо эльгээгдэһэн 925 пробын мүнгэн бэһэлигүүд, нийхэнүүд алтаар хушагданхай, ехэ гоёор харагдана, ехэ нарыар бүтээгдэнхэй гэжэ тэмдэглэхээр. Эрдэни зэндэмэни, янтарь, бусад шулуугаар хэгдэһэн ал амитад олон. Хүн зоние абарха Христос шажаны мэдээжэ санаартанай, гэгээн зоной зурагтай медальонууд олон.

Хүн зоной ажабайдалай мууе үгы болгон тааруу байдал тогтоохо үүргэ зорилготой шулуун пирамиданууд (малахит...) эндэ табигданхай. Уһа, агаар сэбэрлэхэ 250 түхэригэй шулуун активаторнууд (шунгит гэхэ мэтэ) эндэ худалдагдана. Модон халбага, һам, хүрээ, гэр бараа, өөрыеш хамгаалха зүйлнүүд (обереги) эндэ табигданхай байна.

Эгээл һонин гэхэдэ, аяар холын Африкын хараар шэрдэгдэһэн модон статуэткэнүүд хүн зоной анхарал гапсата хандуулха юм. Ангуушадай, эрэ, эхэнэр зоной һур һүлдые үргэхэ түхэлнүүд булта ондо ондоонууд байна. Ган гасуурһаа, муу муухайһаа – ада шүдхэрһөө, хорлолһоо, үбшэн, үхэлһөө абарха үүргэтэй статуэткэнүүд өөрын харасатай, түхэлтэй. Камерун, Конго, Заир, Нигерия, эндэхи бусад ороннуудай модон «хүүхэлдэйнүүд» өөһэдэнь магическа хүсэ шадалтай һэн туладань доронь хүнүүд мүнгэ табигданхай юм. Иймэ статуэткэнүүды худалдан абахань аймшагтай ха. Илангаяа «вудду» гэгээн аймшагтай һанал бодол (ритуал) бэлүүлхэ һанаһан, бэлүүлдэг модон статуэткэнүүд олон бишыхан хадаһануудаар булта хадаатай байна. Энэ һонин выставкэ ошожо харыт гэжэ уринабди.

Бэлигма ОРБОДОВА.

Радна-Нима БАЗАРОВАЙ фото.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: выставкын үедэ.

РЕСТОРАНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД МҮРЫСЭБЭ

Улаан-Үдэдэ рестора-нуудай хүдэлмэрилэгшэдэй фестивал үнгэрбэ. Эдэеэ шаанагшад, барменүүд, бариста (кофе шанадаг) официантнуудай дунда конкурсууд үнгэргэгдэжэ, эгээл бэрхэ мэргэжэлтэниие элирүүлбэ.

Эдэ конкурсуудай дүнгүүдээр эдэеэ хоол шаанагшад дунда «Bier haus» гэгээн ресторанда ажалладаг Евгений Чуев илажа гараа.

Барменүүдэй дунда – «Фабрика кино» гэгээн барай Андрей Смолин түрүү һуури эзэлэ.

Кофе шаанагшад соһоо эгээл бэрхэниинь «Фабрика гриль» гэгээн барай Инга Терехина байгаа.

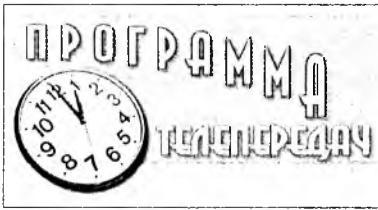
Мүн официантнуудай конкурседо «Байкал-Плаза» гэгээн ресторанай официант Феликс Тарасенко илажа гараба.

«Bier haus» ресторанай ахамад повар Ерванд Калачян, «Байкал Плазын» менеджер Татьяна Непомнящих «Мастер года» гэгээн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Фестивалиин үедэ «Все для ресторатора и отельера» ба «Национальный сувенир» гэгээн выставкэнүүд үнгэргэгдөө.

Дулма БАТОРОВА.
Авторай фото-зурагууд.

Понедельник, 20

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

- 06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00 13.00, 16.00 НОВОСТИ
10.10 «ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
12.20 «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
13.20 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
14.20, 05.30 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.20 «ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ»
16.20 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИН-ДТОМ
16.50 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.50 «ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ»
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.20 «СЛЕД»
20.00 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
21.00 «ЖДИ МЕНЯ»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 «ПОБЕГ»
00.25 «ГОРЯЩЕЕ ЛЕТО-2010. ПРОГНОЗ НА БУДУЩЕЕ»
01.30 НОЧНЫЕ НОВОСТИ
01.50 Х/Ф «ПОХИТИТЕЛИ КАРТИН»
03.40 Х/Ф «ДЖЕССИ СТОУН. НОЧНОЙ ВИЗИТ»

«РОССИЯ»

- 06.00 «УТРО РОССИИ»
10.05 «ГДЕ ЗОЛОТО «ЧЕРНОГО ПРИНЦА»?»

Вторник, 21

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

- 06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
10.00, 13.00, 16.00 НОВОСТИ
10.10 «ЖИТЬ ЗДОРОВО!»
12.20 «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
13.20 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.20 «ПОНЯТЬ. ПРОСТИТЬ»
16.20 «ХОЧУ ЗНАТЬ» С МИХАИЛОМ ШИРВИН-ДТОМ
16.50 Т/С «ОБРУЧАЛЬНОЕ КОЛЬЦО»
17.50 «ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ»
19.00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
19.20 «СЛЕД»
20.00 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
21.00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 «ГАРАЖИ»
00.25 К ЮБИЛЕЮ СЕРГЕЯ БОНДАРЧУКА. «СМЫСЛ ЖИЗНИ - САМА ЖИЗНЬ»
НОЧНЫЕ НОВОСТИ
01.50 Х/Ф «ОПТОМ ДЕШЕВЛЕ»
03.40 Х/Ф «ДАР ЛЮБВИ»

«РОССИЯ»

- 06.00 «УТРО РОССИИ»
06.07, 06.35, 07.07, 07.35, 08.07, 08.35, 09.07, 09.35 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. УТРО
10.05 «БАМБАХАХАЙ»
10.15 «ТАЙЗАН»
10.25 «УЛГУР»
10.35 «САГАЙ СУУРЯАН»
11.00 ТОК-ШОУ «О САМОМ ГЛАВНОМ»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.00, 15.25, 18.15, 21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 Т/С «МАРШРУТ МИЛОСЕРДИЯ»
13.45 ТОК-ШОУ «ФОРМУЛА ЛЮБВИ»
14.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.45 «НАСТОЯЩАЯ ЖИЗНЬ»

- 11.00 ТОК-ШОУ «О САМОМ ГЛАВНОМ»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00 ВЕСТИ
12.30, 15.25, 18.15, 21.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
12.50 Т/С «МАРШРУТ МИЛОСЕРДИЯ»
13.45 ТОК-ШОУ «ФОРМУЛА ЛЮБВИ»
14.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.45 «НАСТОЯЩАЯ ЖИЗНЬ»
16.35 Т/С «КАМЕНСКАЯ»
17.30 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.35 Т/С «ДВОРИК»
19.05 Т/С «ЕФРОСИНЯ»
20.00 Т/С «СЛОВО ЖЕНЩИНЕ»
21.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.00 Т/С «В ЛЕСАХ И НА ГОРАХ»
«ГОРОДОК»
01.40 «ВЕСТИ+»
02.00 «ЧЕСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ»

КУЛЬТУРА

- 08.00 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС»
11.00, 16.30, 20.30, 00.30 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20 «КТО ТАМ...»
11.55 Х/Ф «БЕСПРИДАНИЦА»
13.20 Д/Ф «ФОМИНО ВОСКРЕСЕНИЕ»
14.00 «МОЙ ЭРМИТАЖ»
14.30 СПЕКТАКЛЬ «ИЮНЬ. МОСКВА. ЧЕРТАНОВО»
16.40 М/С «МАХ И ШЕБЕСТОВА НА КАНИКУЛАХ»
16.45 М/Ф «ВАСИЛИСА МИКУЛИШНА»
17.05 Т/С «ПРИНЦЕССА ИЗ МАНДЖИПУРА»
17.30 Д/С «ГЕНИАЛЬНЫЕ НАХОДКИ ПРИРОДЫ». «ЗОДЧИЕ ЖИВОЙ ПРИРОДЫ»
18.05 С ПОТОЛКА. В. КОВЕЛЬ И В. МЕДВЕДЕВ
18.35 Д/Ф «МОНТЕ-АЛЬБАН РЕЛИГИОЗНЫЙ И ТОРГОВЫЙ ЦЕНТР»
18.55 «ЗНАМЕНИТЫЕ СКРИПИЧНЫЕ КОНЦЕРТЫ». Ф. МЕНДЕЛЬСОН
19.35 Д/Ф «НАСТОЯЩИЙ ЦАРЬ СКОРПИОН»
20.45 ГЛАВНАЯ РОЛЬ
21.05 «САТИ. НЕСКУЧНАЯ КЛАССИКА...»
21.45 ОСТРОВА. В. ПРОСКУРИН
02.55 АСАДЕМИА. СИМОН ШНОЛЬ. «КОСМОФИЗИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ В СЛУЧАЙНЫХ ПРОЦЕССАХ»

Отдел рекламы: 21-62-62

- 16.35 Т/С «КАМЕНСКАЯ»
17.30 Т/С «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
18.35 Т/С «ДВОРИК»
19.05 Т/С «ЕФРОСИНЯ»
20.00 Т/С «СЛОВО ЖЕНЩИНЕ»
21.50 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.00 Т/С «В ЛЕСАХ И НА ГОРАХ»
00.50 «ВЕСТИ+»
01.10 Х/Ф «СТРЕЛОК»

КУЛЬТУРА

- 07.30 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС»
11.00, 16.30, 20.30, 00.20 НОВОСТИ КУЛЬТУРЫ
11.20, 20.45 ГЛАВНАЯ РОЛЬ
11.45, 00.35 Х/Ф «ВОЙНА И МИР»
14.10 Д/Ф «БЕРЕСТА-БЕРЕСТА»
14.20, 19.40 Д/Ф «НАСТОЯЩИЙ ЦАРЬ СКОРПИОН»
15.10 Т/С «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
16.40 М/С «МАХ И ШЕБЕСТОВА НА КАНИКУЛАХ»
16.45 М/Ф «МЕШОК ЯБЛОК»
17.05 Т/С «ПРИНЦЕССА ИЗ МАНДЖИПУРА»
17.30 Д/С «ГЕНИАЛЬНЫЕ НАХОДКИ ПРИРОДЫ». «МАСТЕРА ОХЛАЖДЕНИЯ И ОБОГРЕВА»
23.10 Д/Ф «И ВЕЧНОСТЬЮ НАПОЛНЕН МИГ»
18.35 Д/Ф «ДОРОГА СВЯТОГО ИАКОВА: ПАЛОМНИЧЕСТВО В САНТЬЯГО-ДЕ-КОМПОСТЕЛА»
18.55 «ЗНАМЕНИТЫЕ СКРИПИЧНЫЕ КОНЦЕРТЫ». П. ЧАЙКОВСКИЙ
21.05 ВЛАСТЬ ФАКТА
21.45 БОЛЬШЕ, ЧЕМ ЛЮБОВЬ. ЛЕОПОЛЬД ФОН ЗАХЕР-МАЗОХ И АВРОРА ФОН РЮМСЛИН
22.25, 02.55 АСАДЕМИА. СИМОН ШНОЛЬ. «КОСМОФИЗИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ В СЛУЧАЙНЫХ ПРОЦЕССАХ». 2Л

- 23.10 Д/Ф «И ВЕЧНОСТЬЮ НАПОЛНЕН МИГ»
23.40 «ТЕМ ВРЕМЕНЕМ»
00.50 КИНОСКОП. 67-Й ВЕНЕЦИАНСКИЙ КИНОФЕСТИВАЛЬ
01.40 ИСКАТЕЛИ. «ТАЙНА ХАНСКОЙ КАЗНЫ»
02.25 Д/Ф «СТЕНДАЛ»
02.40 Д/Ф «ТРОИЦКИЙ МОНАСТЫРЬ В СЕРГИЕВОМ ПОСАДЕ»
03.40 А. БОРОДИН. «ПОЛОВЕЦКЕ ГЛЯСКИ» ИЗ ОПЕРЫ «КНЯЗЬ ИГОРЬ»

АРИГУС

- 07.00 УБОЙНОЙ НОЧИ
08.00 «ТАКСИ»
08.30, 14.00, 19.00 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ»
08.45, 14.15, 19.15 PEOPLE'S-НОВОСТИ
09.00 М/Ф «НАСТОЯЩИЕ МОНСТРЫ»
09.30, 01.00 «КОМЕДИ-КЛАБ»
10.30, 18.30, 20.30 Т/С «УНИВЕР»
11.30 Т/С «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»
12.30 М/С «РОГА И КОПЫТА: ВОЗВРАЩЕНИЕ»
13.30 М/Ф «ДЕТКИ ПОДРОСЛИ»
14.20 М/Ф
14.30 «ЛУЗЕРЫ»
15.20 Х/Ф «СПИДИ-ГОНЩИК»
18.00, 20.00 Т/С «ИНТЕРНЫ»
19.20 МИР НА ЛАДОНИ
19.30, 23.00, 00.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
21.00 Х/Ф «ВОЙНА НЕВЕСТ»
23.30 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»

ТИВИКОМ

- 05.55, 06.55, 07.55, 08.55, 09.55, 10.55, 11.55, 15.55, 16.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55, 23.25, 23.55, 00.30, 00.55, 01.55, 02.30 ПОГОДА
06.00 Х/Ф «БАНДИТЫ ЭПОХИ СОЦИАЛИЗМА»
06.30, 16.00 «ЖИВАЯ ПРИРОДА»
07.00 «ВО САДУ ЛИ В ОГОРОДЕ»
07.30, 10.50, 15.15 М/Ф

- 08.00, 17.30 Т/С «ЧУДЕСА И ДРУГИЕ УДИВИТЕЛЬНЫЕ ИСТОРИИ»
09.00 Х/Ф «ЗА СПИЧКАМИ»
11.00, 02.10 Т/С «КОРРИДА»
12.30, 20.00 «МОЯ СЕМЬЯ»
13.00 Х/Ф «ОДИНОКИМ ПРЕДОСТАВЛЯЕТСЯ ОБЩЕЖИТИЕ»
14.45 Т/С «ПУТЕШЕСТВИЕ ВОКРУГ СВЕТА»
15.30 М/С «АРЕНА АНГЕЛОВ»
16.30 Т/С «МЕГРЭ И АУКЦИОН СВЕЧЕЙ»
18.30, 04.10 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
19.00, 23.30 ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ
19.30, 21.30, 23.00, 01.40, 03.40 НОВОСТИ ДНЯ
20.30 Т/С «ЦЕПЬ»
22.00 Т/С «ОХОТНИКИ ЗА АЛМАЗАМИ»
00.00 Х/Ф «ПОЕЗД ВНЕ РАСПИСАНИЯ»

СТС «БАЙКАЛ»

- 18.50, 20.05, 21.55, 22.30, 23.20, 00.05, 00.50, 01.50, 06.00 М/С «ТРАНСФОРМЕРЫ. ЭНЕРГОН»
06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
07.00 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
07.30, 09.30, 12.30, 15.30, 19.30 Т/С «ПАПЫНЫ ДОЧКИ»
08.30, 20.30 Т/С «ВОРОНИНЫ»
09.00, 13.30, 18.30, 00.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
10.00 Х/Ф «ЛОВУШКА ДЛЯ РОДИТЕЛЕЙ»
14.00 М/С «РОСОМАХА И ЛЮДИ ИКС»
14.30 М/С «КЛУБ ВИНКС - ШКОЛА ВОЛШЕБНИЦ»
15.00 М/С «СОНИК ИКС»
16.30 Т/С «РАНЕТКИ»
17.30 ГАЛИЛЕО
19.00 Т/С «ДАЕШЬ, МОЛОДЕЖЬ!»
21.00 Т/С «МАРГОША»
22.00 Х/Ф «ДАНДИ ПО ПРОЗВИЩУ «КРОКОДИЛ»
23.50 6 КАДРОВ
00.30 КИНО В ДЕТАЛЯХ
01.30 Т/С «ГОСПИТАЛЬ «КОРОЛЕВСТВО»
03.20 ТЕХНИЧЕСКИЙ ПЕРЕРЫВ

НТВ

- 06.55 «НТВ УТРОМ»
09.30 «КУЛИНАРНЫЙ ПОДИНОК»
10.30, 16.30, 19.30 ОБЗОР ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.15 «СЕГОДНЯ»
11.20, 03.00 ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ. ОБЗОР ЗА НЕДЕЛЮ
12.00 СЛЕДСТВИЕ ВЕЛИ...
13.00 СУД ПРИСЯЖНЫХ
14.30 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30 Т/С «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА»
20.30 Т/С «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ»
22.30 Т/С «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
00.35 ЧЕСТНЫЙ ПОНЕДЕЛЬНИК
01.25 «ШКОЛА ЗЛОСЛОВИЯ»
02.15 ФУТБОЛЬНАЯ НОЧЬ
02.45 Х/Ф «НАПАДЕНИЕ НА КОРОЛЕВУ»
04.55 Т/С «БРАТВА»
06.00 «ОЧНАЯ СТАВКА»

5 КАНАЛ

- 07.00 Д/С «БИТВА ЗА ЖИЗНЬ»
08.00 Д/С «ПОСЛЕДНИЕ ДНИ ЗНАМЕНИТОСТЕЙ»
09.00, 13.00, 16.00, 20.00, 23.00 СЕЙЧАС
09.30, 22.00 «СУД ВРЕМЕНИ»
10.30 Х/Ф «ВАМ И НЕ СНИЛОСЬ»
12.20 Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИССЕЯ КОМАНДЫ КУСТО»
13.30 Х/Ф «СОБАЧЬЕ СЕРДЦЕ»
16.30 Д/С «САМЫЕ ЗАГАДОЧНЫЕ МЕСТА МИРА»
16.50 Х/Ф «СТАВКА БОЛЬШЕ, ЧЕМ ЖИЗНЬ»
18.00 ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ
19.00 «ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ СВЕТЛАНЫ СОРОКИНОЙ И АНДРЕЯ МАКСИМОВА»
20.30 «РЕАЛЬНЫЙ МИР»
21.00 Д/Ф «МАРШАЛ ЖУКОВ»
23.30 Х/Ф «ПРОПАВШИЕ СРЕДИ ЖИВЫХ»
01.10 «ШАГИ К УСПЕХУ» С А. КАБАЕВОЙ
02.10 «НОЧЬ НА ПЯТОМ»
02.40 Х/Ф «ЗАГАДКА ЭНДХАУЗА»
04.40 Д/С «ДРЕВНИЕ ОТКРЫТИЯ»

- 10.30, 16.30, 19.30 ОБЗОР ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 00.15 «СЕГОДНЯ»
11.20 ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ. РАССЛЕДОВАНИЕ
12.00 Т/С «УТРО»
13.00 СУД ПРИСЯЖНЫХ
14.30 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30 Т/С «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА»
20.30 Т/С «МОРСКИЕ ДЬЯВОЛЫ»
22.30 Т/С «ГЛУХАРЬ. ВОЗВРАЩЕНИЕ»
00.35 «АГАТА КРИСТИ». ЭПИЛОГ
01.40 ГЛАВНАЯ ДОРОГА
02.15 Х/Ф «ОБРАТНАЯ ТЯГА»
04.55 Т/С «БРАТВА»
06.00 «ОЧНАЯ СТАВКА»

5 КАНАЛ

- 07.00 Д/С «БИТВА ЗА ЖИЗНЬ»
08.00 Д/С «ПОСЛЕДНИЕ ДНИ ЗНАМЕНИТОСТЕЙ»
09.00, 13.00, 16.00, 20.00, 23.00 СЕЙЧАС
09.30, 22.00 «СУД ВРЕМЕНИ»
10.30, 13.30 Х/Ф «А ЗОРИ ЗДЕСЬ ТИХИЕ»
14.50 Д/Ф «А ЗОРИ ЗДЕСЬ ТИХИЕ...»
16.30 Д/С «САМЫЕ ЗАГАДОЧНЫЕ МЕСТА МИРА»
16.50 Х/Ф «СТАВКА БОЛЬШЕ, ЧЕМ ЖИЗНЬ»
18.00 ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ
19.00 «ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ СВЕТЛАНЫ СОРОКИНОЙ И АНДРЕЯ МАКСИМОВА»
20.30 «РЕАЛЬНЫЙ МИР»
21.00 Д/Ф «МАРШАЛ ЖУКОВ»
23.30 Х/Ф «СЕМЬЯ»
02.20 «НОЧЬ НА ПЯТОМ»
02.50 Х/Ф «ПРИБЛИЖАЕТСЯ ВСАДНИК»
05.05 Д/С «ДРЕВНИЕ ОТКРЫТИЯ»

НТВ

- 06.55 «НТВ УТРОМ»
09.30 КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС

Семья снимет жилье. Тел.: 61-26-62, 61-52-42.

Министерство образования и науки Республики Бурятия
Комитет по межнациональным отношениям и развитию гражданских инициатив Администрации Президента и Правительства Республики Бурятия
ГБОУ ВПО "Бурятский государственный университет"
"Координационный центр развития бурятского языка"

ПОЛОЖЕНИЕ О КОНКУРСЕ МЕТОДИЧЕСКИХ РАЗРАБОТОК ПО ПРЕПОДАВАНИЮ БУРЯТСКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ В РАМКАХ РЕСПУБЛИКАНСКОГО ПРАЗДНИКА "ДЕНЬ БУРЯТСКОГО ЯЗЫКА"

I. Цель конкурса - выявление инновационного опыта, актуальных идей, эффективных педагогических технологий, форм, методов обучения, воспитания и развития личности обучающихся в интересах достижения новых образовательных результатов.
Условия приема конкурсных материалов: На конкурс представляются коллективные, индивидуальные материалы педагогов общеобразовательных, дошкольных учреждений и учреждений начального, среднего профессионального образования.
Участники представляют в оргкомитет следующие материалы и документы:
- заявку-анкету;
- две рецензии (внешняя и внутренняя);
- конкурсную работу.
Представленные на конкурс материалы поступают в распоряжение оргкомитета и авторам не возвращаются.
Классификация конкурсных материалов осуществляется по видам представленных работ:
Учебно-методическое пособие - содержит материалы по методике преподавания бурятского языка или литературы (ее раздела, частей) или по методике воспитания.
На конкурс могут быть представлены следующие виды учебно-методических пособий:
* книга для учителя (объемом не менее 40 страниц);
* методические рекомендации (не менее 20 страниц);
* контрольно-измерительные материалы (не менее 15 страниц).

Авторская программа - вид учебной программы, определяющий содержание, объем, порядок изучения и преподавания учебной дисциплины, спроектированной самим учителем на основе собственной методической концепции организационно-содержательной модели учебно-воспитательного процесса (объемом не менее 20 страниц).
Элективный курс - вид учебного издания, используемый в предпрофильной подготовке и профильном обучении (объемом не менее 20 страниц).
Авторские разработки (проекты) уроков по определенной теме с включением в их структуру и содержание медиа- и мультимедиа компонентов (анимаций, аудио- и видеоматериалов, графических объектов, презентаций, слайд-шоу, тестов и др.), обеспечивающих инновационный подход к обучению, наглядность учебного материала, его интерактивность и легкость для понимания обучающимися.
Требования к оформлению и содержанию конкурсных работ
Все материалы должны быть представлены в печатном и электронном вариантах в формате Word, шрифт Times New Roman, размер 14, междустрочный интервал - полуротный, поля: сверху - 2см, снизу - 2см, справа - 1,5 см, слева - 3 см. Страницы считают титульный листа, нумеруют с третьего.
Представленные на конкурс материалы должны иметь: титульный лист (наименование образовательного учреждения, тему конкурсного материала и её вид), пояснительную записку, методическую записку, список литературы, приложения.

Конкурсная работа должна
- отражать современный уровень развития педагогической науки, строиться с учетом основных дидактических принципов;
- обладать потенциалом для дальнейшей модернизации образования;
- учитывать опыт создания и апробирования существующих аналогичных или родственных разработок;
- быть оптимальной по содержанию, объему и соответствовать отведенному для изучения данного материала времени;
- обеспечивать оптимальную учебную нагрузку;
- отражать идеи личностно-ориентированной педагогики;
- содержать возможности для дифференциации, индивидуализации и профилизации учебного процесса;
- предусматривать различные формы организации деятельности;
- согласовываться с программами смежных учебных дисциплин и вписываться в единый учебный план образовательного учреждения;
- иметь учебно-методическое сопровождение;
- предусматривать воспитательную значимость.
Общие критерии экспертной оценки конкурсных материалов
- актуальности;
- научная или практическая новизна;
- системности;
- доступности при достаточном уровне сложности;
- прикладная направленность;
- наличие межпредметных связей;
- наличие планируемых результатов;
- возможность репродуктивного в образовательной практике;

II. Конкурсные работы будут рассматриваться по номинациям:
* дошкольное образование;
* среднее образование;
* начальное и среднее профессиональное образование;
III. Организация конкурса
Конкурс проводится в два этапа:
первый этап конкурса - учебного заведения (отбор и защита авторских материалов на уровне методических объединений и педагогических советов) - с 10 по 30 сентября 2010 г.;
второй этап конкурса - республиканский (оценка авторских материалов экспертной комиссией Координационного центра развития бурятского языка БГУ). В состав экспертной комиссии входят методисты, лингвисты, специалисты в области бурятского языка.
Прием работ на республиканский этап осуществляется с 1 октября по 15 октября 2010 г. по адресу: г. Улан-Удэ, ул. Ранжурова, 6, Бурятский государственный университет, учебный корпус №2, ауд. 2106, Координационный центр развития бурятского языка, Цырендоржиева Баирма Дамбиевна, тел. 8-908-590-64-83.
Дополнительную информацию (форму заявки-анкеты) можно получить на сайте Бурятского государственного университета www.bsu.ru.
Подведение итогов республиканского конкурса и награждение победителей состоится 22 октября 2010 года на праздничном концерте в здании Русского драматического театра им. Н.А. Бестужева.
Победителям республиканского конкурса авторских программ и учебно-методических пособий вручаются дипломы I, II, III степени, дипломы лауреатов и ценные подарки.

№ 36 (697)

Буряад үнэн

16.09.2010

Дүжэрнэ

№ 36 (21782)

Среда, 22

Отдел рекламы: 21-62-62

5 КАНАЛ

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ДОБРОЕ УТРО', 'ЖИТЬ ЗДОРОВО!', 'КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА'.

«РОССИЯ»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'УТРО РОССИИ', 'ПИРАТЫ XX ВЕКА', 'ТОК-ШОУ О САМОМ ГЛАВНОМ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ', 'ДВОРИК', 'ЕФРОСИНЯ'.

КУЛЬТУРА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС»', 'КАНАЛ «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'МАГИЯ КИНО', 'МУЗЫКАЛЬНЫЙ МОМЕНТ'.

АРИГУС

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'УБОЙНОЙ НОЧИ', 'УБОЙНОЙ НОЧИ', 'УБОЙНОЙ НОЧИ'.

ТИВИКОМ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ПРО МЕМОРИА «ШЛЯПЫ И ШЛЯПКИ»', 'Д/Ф «ПЕРВЫЙ ЖЕЛЕЗНЫЙ МОСТ В МИРЕ»'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '«СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»', '«КОРРИДА»', '«БЛУЖДАЮЩАЯ ПУЛЯ»'.

СТС «БАЙКАЛ»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '07.00, 08.05, 09.20, 10.05, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 22.20, 23.25, 00.05, 00.50, 01.50 ПОГОДА'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '«НТВ УТРОМ»', 'ДАЧНЫЙ ОТВЕТ', 'ОБЗОР ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ'.

НТВ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '«БИТВА ЗА ЖИЗНЬ»', '«ПОСЛЕДНИЕ ДНИ ЗНАМЕНОСТЕЙ»', '«СЕЙЧАС»'.

Четверг, 23

Отдел рекламы: 21-62-62

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ДОБРОЕ УТРО', 'ЖИТЬ ЗДОРОВО!', 'КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА'.

«РОССИЯ»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'УТРО РОССИИ', 'ПИРАТЫ XX ВЕКА', 'ТОК-ШОУ О САМОМ ГЛАВНОМ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '«ЕФРОСИНЯ»', '«СЛОВО ЖЕНЩИНЕ»', '«СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»'.

КУЛЬТУРА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС»', 'КАНАЛ «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ПРО МЕМОРИА «ШЛЯПЫ И ШЛЯПКИ»', 'Д/Ф «ПЕРВЫЙ ЖЕЛЕЗНЫЙ МОСТ В МИРЕ»'.

АРИГУС

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'УБОЙНОЙ НОЧИ', 'УБОЙНОЙ НОЧИ', 'УБОЙНОЙ НОЧИ'.

ТИВИКОМ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ПРО МЕМОРИА «ШЛЯПЫ И ШЛЯПКИ»', 'Д/Ф «ПЕРВЫЙ ЖЕЛЕЗНЫЙ МОСТ В МИРЕ»'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '«АРЕНА АНГЕЛОВ»', '«ЖИВАЯ ПРИРОДА»', '«МЕГРЭ И ДЕЛО СЕНТ-ФИАКР»'.

СТС «ВАЙКАЛ»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '07.00, 08.05, 09.20, 10.05, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 22.20, 23.25, 00.05, 00.50, 01.50 ПОГОДА'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '16.30, 19.30 ОБЗОР ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ'.

НТВ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '«БИТВА ЗА ЖИЗНЬ»', '«ПОСЛЕДНИЕ ДНИ ЗНАМЕНОСТЕЙ»', '«СЕЙЧАС»'.

Пятница, 24

Отдел рекламы: 21-62-62

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ДОБРОЕ УТРО', 'ЖИТЬ ЗДОРОВО!', 'КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА'.

«РОССИЯ»

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'УТРО РОССИИ', 'ПИРАТЫ XX ВЕКА', 'ТОК-ШОУ О САМОМ ГЛАВНОМ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '«МОЙ СЕРЕБРЯНЫЙ ШАР. СЕРГЕЙ БОН-ДАРЧУК»', 'ТОК-ШОУ «О САМОМ ГЛАВНОМ»'.

КУЛЬТУРА

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС»', 'КАНАЛ «СЧАСТЛИВЫ ВМЕСТЕ»'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'ЗА СЕМЬЮ ПЕЧАТЯМИ', 'Д/С «ДНЕВНИК БОЛЬШОЙ КОШКИ»'.

АРИГУС

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like 'УБОЙНОЙ НОЧИ', 'УБОЙНОЙ НОЧИ', 'УБОЙНОЙ НОЧИ'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '«КОМЕДИ-КЛАБ»', '«СМЕДУ WOMEN»', '«ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»'.

ТИВИКОМ

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '06.55, 07.55, 08.55, 09.55, 10.55, 11.55, 15.55, 16.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55, 23.25, 23.55, 00.30, 00.55, 01.55, 02.30 ПОГОДА'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes programs like '07.00, 08.05, 09.25, 10.05, 11.15, 18.50, 20.05, 21.55, 22.20, 23.40, 00.25, 00.50, 01.50 ПОГОДА'.

СТС «БАЙКАЛ»

№ 36 (21782)

Дүхэрнэ

№ 36 (697)

АНХАРЫТ!

НТВ

06.55 «НТВ УТРОМ»
09.30 МАМА В БОЛЬШОМ ГОРОДЕ
10.00 ЧУДО-ЛЮДИ
10.30, 16.30, 19.30 ОБЗОР ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «СЕГОДНЯ»
11.20 СПАСАТЕЛИ
12.00 Т/С «УГРО»
13.00 СУД ПРИСЯЖНЫХ
14.30 Т/С «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
17.30 Т/С «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА»
20.30 Д/Ф «БРЕСТ. КРЕПОСТНЫЕ ГЕРОИ»
21.55 «НТВШНИКИ». ПОРА ВАЛИТЬ ИЗ РАШКИ?»

23.00 Х/Ф «ВОПРОС ЧЕСТИ»
00.50 «ЖЕНСКИЙ ВЗГЛЯД». АЛЕКСАНДР КУТИКОВ
01.40 Х/Ф «ДОЧЬ МОЕГО БОССА»
03.15 Х/Ф «КОРАБЛЬ-ПРИЗРАК»
05.10 Т/С «БРАТВА»

5 КАНАЛ

07.00 Д/С «БИТВА ЗА ЖИЗНЬ»
08.00 Д/С «ПОСЛЕДНИЕ ДНИ ЗНАМЕНИТО-СТЕЙ»
09.00, 13.00, 16.00, 20.00 СЕЙЧАС
09.30, 22.00 «СУД ВРЕМЕНИ»
10.30 Х/Ф «СЕМЬ НЕВЕСТ ЕФРЕЙТОРА ЗЕРУЕВА»

12.25 Д/С «ПОДВОДНАЯ ОДИССЕЯ КОМАНДЫ КУСТО»
13.30, 20.30 «РЕАЛЬНЫЙ МИР»
14.00 Х/Ф «ОТКРОЙТЕ, ПОЛИЦИЯ»
16.30 «КОРОЛЬ ТАНКОВ - И. ЗАЛЬЦМАН»
17.05 Д/Ф «МАРШАЛ ЖУКОВ»
18.00 ОТКРЫТАЯ СТУДИЯ
19.00 «ПРОГРАММА ПЕРЕДАЧ СВЕТЛАНЫ СОРОКИНОЙ И АНДРЕЯ МАКСИМОВА»
21.00 Д/Ф «НИКТО НЕ ХОТЕЛ ЗАБЫВАТЬ. БУДРАЙТИС, БАНИОНИС И ДРУГИЕ»
23.00 Х/Ф «КРИМИНАЛЬНЫЙ ТАЛАНТ»
02.15 Х/Ф «НИКТО НЕ ХОТЕЛ УМИРАТЬ»
04.20 Х/Ф «РОЖДЕННЫЙ ВОРОМ»

ЕХЭ ТАЙЛГАН БОЛОХОНЬ

«Тэнгэрийн үүдэнүүдье хаалгын үдэрт» зорюулагданан ехэ тайлган сентябрийн 18-да үглөөнэй 11 сaгhaа «Тэнгэри» гэгэн бөө мүргэлтэнэй газар дээрэ үнгэргэгдэхэн. Улаан-Үдэ хотын Комушка тосхондо («Два кита» гэгэн худалдаа наймаанай байшангай зүүн тээхи буудалда гарахат) эмхидхэгдэхэ тайлганд (Барнаулская 164 «А») ошохо зоной анхаралда автотранспорт, телефон дуулгахамнай: 16-дахь, 28-дахь номерой автобусууд, микроавтобусууд тиишэ ябах, телефоной № 65-89-30.

«Тэнгэри» гэгэн бөө мүргэлтэнэй эмхи.

Суббота, 25

Отдел рекламы: 21-62-62

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00 НОВОСТИ
07.10 М/Ф «ОСТРОВ ОШИБОК»
07.30 Х/Ф «СЕРЕЖА»
09.10 «ЧИП И ДЕЙЛ СПЕШАТ НА ПОМОЩЬ». «ЧЕРНЫЙ ПЛАЩ»
10.00 «ИГРАЙ, ГАРМОНЬ ЛЮБИМАЯ!»
10.40 «СЛОВО ПАСТЫРЯ»
11.10 «СМАК»
11.50 «ЛЮДМИЛА МАКСАКОВА. ДАМА С ХАРАКТЕРОМ»
13.10 Т/С «ДВА ЦВЕТА СТРАСТИ»
16.00 «ЕРАЛАШ»
16.20 Х/Ф «МОЛОДАЯ ЖЕНА»
18.00 «КТО ХОЧЕТ СТАТЬ МИЛЛИОНЕРОМ?»
19.00 «БОЛЬШИЕ ГОНКИ»
20.15 «МИНУТА СЛАВЫ»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.15 «ДЕТЕКТОР ЛЖИ»
23.15 «ПРОЖЕКТОР ПЕРИСХИЛТОН»
23.50 Т/С «ШЕРЛОК ХОЛМС»
01.40 ФУТБОЛ. ХИИ ТУР. «ЗЕНИТ» - «САТУРН»
03.40 Х/Ф «ЧУЖИЕ»

«РОССИЯ»

06.00 Х/Ф «ДЯДЯ ВАНЯ»
07.45 «ВСЯ РОССИЯ»
07.55 «СЕЛЬСКОЕ УТРО»
08.25 «диалогИ о животных»
09.00, 12.00, 15.00 ВЕСТИ
09.10, 12.10, 15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
09.20 «ВОЕННАЯ ПРОГРАММА»
09.45 М/Ф «ОДНАЖДЫ УТРОМ»
09.50 Х/Ф «СКАЗКА О ПОТЕРЯННОМ ВРЕМЕНИ»
11.20 «СУББОТНИК»
12.20 «ПРОЕКТЫ РАЗВИТИЯ»
12.35 «ТВОЙ ГОЛОС»
12.50 ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В БУРЯТИИ
13.00 «МЕДСОВЕТ»
13.15 «КОМНАТА СМЕХА»
14.10 «СТО К ОДНОМУ»
15.30 «СЕКРЕТНАЯ АЗБУКА ЖИЗНИ. ТАЙНЫ ДНК»
16.25 «ПОДАРИ СЕБЕ ЖИЗНЬ»
16.55 «СУББОТНИЙ ВЕЧЕР»
18.55 ШОУ «ДЕСЯТЬ МИЛЛИОНОВ» С МАКСИМОМ ГАЛКИНЫМ
19.50, 21.40 Х/Ф «КРЫСА»

21.00 ВЕСТИ В СУББОТУ
00.20 Х/Ф «ЧЕРНЫЙ ГРОМ»
02.15 Х/Ф «ШАНХАЙСКИЕ РЫЦАРИ»

КУЛЬТУРА

07.30 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС»
11.10 БИБЛЕЙСКИЙ СЮЖЕТ
11.40 Х/Ф «СТРОИТСЯ МОСТ»
13.20 ЛИЧНОЕ ВРЕМЯ. В. ХОТИНЕНКО
13.50 Х/Ф «ПРО КОТА...»
14.55 М/Ф «ТРИ ТОЛСТЯКА»
15.35 ЗАМЕТКИ НАТУРАЛИСТА
16.05 «ОЧЕВИДНОЕ НЕВЕРОЯТНОЕ»
16.35 ИГРЫ КЛАССИКОВ. Е. ОБРАЗЦОВА
17.35 Х/Ф «ТРИ СЕСТРЫ»
19.30 ВЕЛИКИЕ РОМАНЫ XX ВЕКА. ГЛОРИЯ СВЕНСОН И ДЖОЗЕФ КЕННЕДИ
20.00, 02.55 ИСКАТЕЛИ. «ТАМ ПЛИЕРЫ В СОВЕТСКОЙ РОССИИ»
20.45 «РОМАНТИКА РОМАНСА». ГАЛА-КОНЦЕРТ
21.40 Х/Ф «ВИВАЛЬДИ. РЫЖИЙ СВЯЩЕННИК»
23.45 КОНЦЕРТ
00.55 Х/Ф «ТРИДЦАТЬ ТРИ»
02.10 Д/Ф «ОРСОН УЭЛЛС»
03.40 Д/Ф «ВЕНА. В ГОСТЯХ У СМЕРТИ»

АРИГУС

08.00, 10.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС»
08.30 М/С «КОТОПЕС»
09.05, 19.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ»
09.15, 19.45 PEOPLE'S-НОВОСТИ
09.25 КОТОПЕС
09.50, 19.55 АФИША
10.30 «МУНГЭН СЭРГЭ»
11.00 «ЕШЬ И ХУДЕЙ»
11.30 «ШКОЛА РЕМОНТА»
12.30 COSMOPOLITAN: ВИДЕОБЕРСИЯ
13.30 «ЛЮБОВНЫЙ ТРЕУГОЛЬНИК»
14.30 «ЖЕНСКАЯ ЛИГА»
15.00 «КОМЕДИ-КЛАБ»
16.00 Т/С «УНИВЕР»
17.00 Х/Ф «ТРИ КОРОЛЯ»
20.00 Х/Ф «МАРЛИ И Я»
22.30 «СОМЕДУ БАТТЛ. ОТБОР»
23.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ»
00.00 «ДОМ-2. ПОСЛЕ ЗАКАТА»
00.30 УБОЙНАЯ ЛИГА
01.40 «СЕКС» С А. ЧЕХОВОЙ

ТИВИКОМ

05.55, 06.55, 07.55, 08.55, 09.55, 10.55, 11.55, 15.55, 16.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55, 23.25, 23.55, 00.30, 00.55, 01.55, 02.30 ПОГОДА
06.30 «СЕРЕДИНА ЗЕМЛИ»
07.00, 12.30 НОВОСТИ ДНЯ
07.30 «ВО САДУ ЛИ В ОГОРОДЕ»
08.00 Х/Ф «ИЩИТЕ ЖЕНЩИНУ»
10.50 М/Ф
11.10 «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ ЛЕССИ»
12.00 «ВОНЕ АРРЕТИТЕ»
13.00 ВО САДУ ЛИ В ОГОРОДЕ
13.30 Т/С «СТАЯ»
17.00 «ШКОЛА РАЗУМА»
17.30 Х/Ф «ГДЕ НАХОДИТСЯ НОФЕЛЕТ»
19.00, 01.40 Х/Ф «РЕВОЛЮЦИЯ НЕ ДОЛЖНА ПОГИБНУТЬ»
20.00 Х/Ф «ПУТЬ КАРЛИТО»
22.50 Т/С «МОЯ СЕМЬЯ»
00.00 «ФЕСТИВАЛЬ «ГОЛОС КОЧЕВНИКОВ». ТЕЛЕБЕРСИЯ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.05, 08.10, 08.50, 10.00, 11.10, 17.15, 19.15, 20.05, 21.50, 22.25, 23.15, 00.55, 01.50 ПОГОДА
06.00 Х/Ф «МИЛЛИОНЫ БРУСТЕРА»
07.55 М/Ф «КАНИКУЛЫ БОНИФАЦИЯ»
08.20 М/С «СМЕШАРИКИ»
08.30 М/С «МИР СТРАНСТВИЙ»
09.00, 19.00 Т/С «ПАПИНЫ ДОЧКИ»
11.00 ЭТО МОЙ РЕБЕНОК
12.00 Т/С «ВОРОНИНЫ»
14.00 М/С «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВИННИ-ПУХА»
15.00 М/С «РУСАЛОЧКА»
15.30 М/С «АЛЛАДИН»
16.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
16.30 6 КАДРОВ
17.00 Х/Ф «ДЕТСАДОВСКИЙ ПОЛИЦЕЙСКИЙ»
21.00 Х/Ф «ТРУДНЫЙ РЕБЕНОК»
22.30 «СМЕХ В БОЛЬШОМ ГОРОДЕ»
23.30 ЦЕРЕМОНИЯ ВРУЧЕНИЯ ПРЕМИИ «ЧЕЛОВЕК ГОДА GQ-2010»
00.30 Х/Ф «РЫККИ»
02.35 М/Ф «ПАПРИКА»
04.20 Т/С «ЧАСТИ ТЕЛА»
05.10 Т/С «МОДНАЯ КОМАНДА»

НТВ

07.05 М/С «ЛЮДИ ИКС: ЭВОЛЮЦИЯ»
07.55 СКАЗКИ БАЖЕНОВА
08.25 СМОТР
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 «СЕГОДНЯ»
09.20 ЛОТЕРЕЯ «ЗОЛОТОЙ КЛЮЧ»
09.50 АВИАТОРЫ
10.25 «ЖИВУТ ЖЕ ЛЮДИ!»
11.20 ГЛАВНАЯ ДОРОГА
11.55 «КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК»
13.00 КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС
14.20, 04.10 ОСОБО ОПАСЕН!
15.00 «ЛУЧШИЙ ГОРОД ЗЕМЛИ». МОСКВА ПЕРЕСТРОЕЧНАЯ»
16.05 СВОЯ ИГРА
17.20 Т/С «ПРЕСТУПЛЕНИЕ БУДЕТ РАСКРЫТО»
18.20 ОЧНАЯ СТАВКА
19.20 ОБЗОР ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ
20.55 «ПРОГРАММА МАКСИМУМ. РАССЛЕДОВАНИЯ, КОТОРЫЕ КАСАЮТСЯ КАЖДОГО»
22.00 «РУССКИЕ СЕНСАЦИИ». ИНФОРМАЦИОННЫЙ ДЕТЕКТИВ
22.55 ТЫ НЕ ПОВЕРИШЬ!
23.50 Х/Ф «ШПИЛЬКИ-2»
01.50 Х/Ф «БЭТМЕН НАВСЕГДА»
05.10 Т/С «БРАТВА»

5 КАНАЛ

07.00 Д/С «ЛУЧШЕЕ ИЗ ГОЛЛИВУДА ВМЕСТЕ С ТАБОМ ХАНТЕРОМ»
08.00 Д/Ф «СУДНЫЙ ДЕНЬ ПРИ МАРАФОНЕ»
09.00 М/Ф «СВИНОПАС»
09.15 Х/Ф «ТРУФФАЛДИНО ИЗ БЕРГАМО»
12.00 «ЛИЧНЫЕ ВЕЩИ. ЛОЛИТА МИЛЯВСКАЯ»
13.00 «ЧЕЛОВЕК, ЗЕМЛЯ, ВСЕЛЕННАЯ»
14.00 «ИСТОРИЧЕСКИЕ ХРОНИКИ» С НИКОЛАЕМ СВАНИДЗЕ
14.55, 17.30 Т/С «ДВА КАПИТАНА»
17.00 СЕЙЧАС
00.20 Х/Ф «ЗАМЬКАЯ КРУГ»
02.35 Д/Ф «ДРЕВНИЕ ОЛИМПИАДЫ»
03.35 Д/Ф «ДРЕВНИЕ ОТКРЫТИЯ»
04.25 «ТЭФИ-2010». ТОРЖЕСТВЕННАЯ ЦЕРЕМОНИЯ ВРУЧЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ТЕЛЕВИЗИОННОЙ ПРЕМИИ

Хоринн аймагай түбэй больницыада анестезиолог-реаниматологоор олон жэлэй туршада эрхим найнаар хүдэлжэ байһан Анатолий Надмитцыренович ДАШИЕВАЙ 50 наһанайһ ойн баярта зорюулагданан

АМАРШАЛГА

Алтан дэлхэйн Арюун золтойдо Одо заяанай Орёл болоһон Таби наһан Тайбан хэшэгтэйл, Ажал хэрэг Абьяас бэлэгтэйл. Хүнэй наһан - Хэтын хүсэл - Үдэр хүнигүй Үнжэн, хоһон, Амин хайрын Алгасал дээрэ Отошо бурхандал Оролдон харалсанаш, Эмшэнэй хубяар Эдэгээн баясанаш, Анатолий Надмитцыренович! - Алтанхан ойн баярааршини Амаршалжа байнабди, Аза жаргал хүсэнэбди!

Аха дүүнэр, түрэлхид, суг нураһан нүхэдэй зүгһөө.

Воскресенье, 26

Отдел рекламы: 21-62-62

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

07.00, 11.00, 13.00 НОВОСТИ
07.10 Х/Ф «НЕПОДСУДЕН»
08.50 «СЛУЖУ ОТЧИЗНЕ!»
09.20 «КРЯК-БРИГАДА». «ГУФИ И ЕГО КОМАНДА»
10.10 «ЗДОРОВЬЕ»
11.10 «НЕПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ»
11.30 «ПОКА ВСЕ ДОМА»
12.20 «ФАЗЕНДА»
13.10 «СЧАСТЬЕ ЕСТЬ!»
14.00 «ТУР ДЕ ФРАНС»
15.00 «ВСЯ ПРАВДА О ЕДЕ»
16.00 НАРИСОВАННОЕ КИНО. «ЛЕДНИКОВЫЙ ПЕРИОД»
17.20 Х/Ф «ПОЛОСАТЫЙ РЕЙС»
19.00 СЕЗОНА. «ЛЕД И ПЛАМЯ»
22.00 ВОСКРЕСНОЕ «ВРЕМЯ». ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
23.00 «МУЛЬТ ЛИЧНОСТИ»
23.30 «YESTERDAY LIVE»
23.10 «ПОЗНЕР»
01.10 Х/Ф «СОКРОВИЩА АМАЗОНКИ»
03.10 Х/Ф «РУКОВОДСТВО ДЛЯ ЖЕНАТЫХ»
05.00 Т/С «СПАСИТЕ ГРЕЙС»

15.30 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
16.00 «МОСКВА, КОТОРУЮ МЫ ПОТЕРЯЛИ»
17.00 ПРАЗДНИЧНЫЙ КОНЦЕРТ
19.00 Х/Ф «ЛЕТОМ Я ПРЕДПОЧИТАЮ СВАДЬБУ»
21.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ
22.05 Х/Ф «С ПРИВЕТОМ, КОЗАНОСТРА»
00.00 «СПЕЦИАЛЬНЫЙ КОРРЕСПОНДЕНТ»
01.00 «33 ВЕСЕЛЫХ БУКВЫ»
01.30 Х/Ф «АВТООТВЕТЧИК: УДАЛЕННЫЕ СООБЩЕНИЯ»

КУЛЬТУРА

07.30 КАНАЛ «ЕВРОНЬЮС»
11.10 «ОБЫКНОВЕННЫЙ КОНЦЕРТ»
11.40 Х/Ф «ТРИДЦАТЬ ТРИ»
13.00 ЛЕГЕНДЫ МИРОВОГО КИНО. РОМИ ШНАЙДЕР
13.25 Д/Ф «МОНАСТЫРЬ В САНКТ-ГАЛЛЕНЕ»
13.45 М/Ф «ТАЙНА ТРЕТЬЕЙ ПЛАНЕТЫ»
14.35, 02.55 Д/Ф «ПИНГВИНЫ. ИСТОРИЯ О ПТИЦАХ, КОТОРЫМ ЗАХОТЕЛОСЬ СТАТЬ РЫБАМИ»
15.25 «ЧТО ДЕЛАТЬ?»
16.15 ПИСЬМА ИЗ ПРОВИНЦИИ. ДАЛЬНЕВОСТОЧНАЯ ОДИССЕЯ
16.40 Х/Ф «ДЕМИДОВЫ»
19.10 БАЛЕТ А. АДОНА «ЖИЗЕЛЬ»
21.05 Х/Ф «ЧЕРНЫЙ МОНАХ»
22.40 КОНЦЕРТ «ПЕСНИ НАСТОЯЩИХ МУЖЧИН»
23.55 Х/Ф «КРАСНАЯ ПУСТЫНЯ»
02.05 ДЖЕМ-5. «ЙЕЛЛОУ ДЖЕКЕТС»

АРИГУС

08.00, 08.55 М/С «КОТОПЕС»
08.30, 19.30 «УЛАН-УДЭ: ИНСТРУКЦИЯ»
08.45, 19.45 PEOPLE'S-НОВОСТИ

09.25 «МУНГЭН СЭРГЭ»
09.55 «ДРУЗЬЯ»
10.20 М/Ф
10.45 «НЕФОРМАТ»
11.00 «ШКОЛА РЕМОНТА»
12.00 «БИТВА ЭКСТРАСЕНСОВ»
13.00 «СУПЕРИНТУИЦИЯ»
14.00 Х/Ф «ТРИ КОРОЛЯ»
16.30 Т/С «ИНТЕРНЫ»
17.00 Х/Ф «МАРЛИ И Я»
20.00 Х/Ф «СДЕЛКА С ДЬЯВОЛОМ»
21.50 «НАША RUSSIA»
22.30 «СОМЕДУ БАТТЛ. ОТБОР»
23.00 «ДОМ-2. ГОРОД ЛЮБВИ». ПОГОДА
00.00 «ДОМ-2. ПОСЛЕ ЗАКАТА»
00.30 SOMEDU WOMEN
01.25 «СЕКС» С А. ЧЕХОВОЙ

ТИВИКОМ

06.30, 06.55, 07.55, 08.55, 09.55, 10.55, 11.55, 15.55, 16.55, 17.55, 18.55, 19.55, 20.55, 21.55, 23.25, 23.55, 00.30, 00.55, 01.55, 02.30 ПОГОДА
06.30 ПУТЕШЕСТВИЕ ВОКРУГ СВЕТА
07.00 РАДАР-СПОРТ
07.30 Х/Ф «ПУТЬ КАРЛИТО»
10.10 М/Ф
10.35 «НОВЫЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ ЛЕССИ»
11.30 «ПРОЕКТ МЕТЧЫ»
12.00 «РАДАР СПОРТ»
12.30 Х/Ф «БАНДИТЫ ЭПОХИ СОЦИАЛИЗМА»
13.00 Т/С «ИМПЕРИЯ»
18.40 «УРОКИ БЕЗОПАСНОСТИ»
19.00, 00.10 Х/Ф «ЧЕЛОВЕК И ВРЕМЯ»: «НИКОЛАЙ БУХАРИН»
20.00 Х/Ф «ЛЮБОВЬ ЗЛА»
21.45 Т/С «МОЯ СЕМЬЯ»
23.00 «ФЕСТИВАЛЬ «ГОЛОС КОЧЕВНИКОВ». ТЕЛЕБЕРСИЯ

СТС «БАЙКАЛ»

05.55, 07.05, 08.10, 08.50, 11.10 ПОГОДА
06.00 Х/Ф «ЛОРД-ВОР»
07.50 М/Ф «ФУТБОЛЬНЫЕ ЗВЕЗДЫ», «ВЕСЕЛАЯ КАРУСЕЛЬ»
08.20 М/С «СМЕШАРИКИ»
08.30 М/С «МИР СТРАНСТВИЙ»
09.00 САМЫЙ УМНЫЙ
10.30 М/С «ТОМ И ДЖЕРРИ»
11.00 ГАЛИЛЕО
12.00 СНИМИТЕ ЭТО НЕМЕДЛЕННО!
13.00 М/Ф «ЛЕРОЙ И СТИЧ»
14.15 Х/Ф «ТРУДНЫЙ РЕБЕНОК-3»
16.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
16.30 Х/Ф «ТРУДНЫЙ РЕБЕНОК»
18.00 6 КАДРОВ
21.00 Х/Ф «ТРУДНЫЙ РЕБЕНОК-2»
22.45 Х/Ф «ПРОКЛЯТИЕ ДЕРЕВНИ МИДВИЧ»
00.35 Д/Ф «ЗАХВАТ»
02.30 Х/Ф «ИСТРЕБИТЕЛЬ»
04.10 Т/С «ЧАСТИ ТЕЛА»
05.00 Т/С «МОДНАЯ КОМАНДА»

НТВ

07.05 М/С «ЛЮДИ ИКС: ЭВОЛЮЦИЯ»
07.55 СКАЗКИ БАЖЕНОВА
08.25 «ДИКИЙ МИР» С ТИМОФЕЕМ БАЖЕНОВЫМ
09.00, 11.00, 14.00, 17.00 «СЕГОДНЯ»
09.20 ЛОТЕРЕЯ «РУССКОЕ ЛОТО»
09.45 ИХ НАРВАЙ
10.25 ЕДИМ ДОМА
11.20 «ПЕРВАЯ ПЕРЕДАЧА»
12.00 «ЧЕРНЫЙ КОТ» ИЗ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ЦИКЛА «СПЕТО В СССР»
13.00 ДАЧНЫЙ ОТВЕТ
14.30 «СУД ПРИСЯЖНЫХ: ГЛАВНОЕ ДЕЛО»
16.05 СВОЯ ИГРА
17.20 «РАЗВОД ПО-РУССКИ. ТАЙНЫ ОБЩЕПИТА»

18.20 И СНОВА ЗДРАВСТВУЙТЕ!
19.20 ОБЗОР ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ. ОБЗОР ЗА НЕДЕЛЮ
20.00 «СЕГОДНЯ. ИТОГОВАЯ ПРОГРАММА» С КИРИЛЛОМ ПОЗДНЯКОВЫМ
21.00 ЧИСТОСЕРДЕЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ
21.50 «ЦЕНТРАЛЬНОЕ ТЕЛЕВИДЕНИЕ». ПЕРВОЕ ИНФОРМАЦИОННОЕ ШОУ
22.50 ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ
00.45 «НЕРЕАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА»
01.20 АВИАТОРЫ
01.50 Х/Ф «ПУНКТ НАЗНАЧЕНИЯ»
03.45 Х/Ф «РАССЛЕДОВАНИЕ»
05.55 «ОЧНАЯ СТАВКА»

5 КАНАЛ

07.00 Д/С «ЛУЧШЕЕ ИЗ ГОЛЛИВУДА ВМЕСТЕ С ТАБОМ ХАНТЕРОМ»
08.05 Д/Ф «ГАННИБАЛ. РАЗРУШИТЕЛЬ»
09.00 М/Ф «БРЕМЕНСКИЕ МУЗЫКАНТЫ»
09.50 Х/Ф «НЕДОПЕСОК НАПОЛЕОН III»
11.00 «В НАШУ ГАВАНЬ ЗАХОДИЛИ КОРАБЛИ...»
12.00 «ШАГИ К УСПЕХУ» С А. КАБАЕВОЙ
13.00 «ИСТОРИИ ИЗ БУДУЩЕГО» С МИХАИЛОМ КОВАЛЬЧУКОМ
13.35 М/Ф «ОГРАБЛЕНИЕ ПО...»
13.55 Х/Ф «СВАДЬБА В МАЛИНОВКЕ»
14.45 «ВСТРЕЧИ НА МОХОВОЙ». ЛЮДМИЛА МАКСАКОВА
16.45 Х/Ф «ЗОЛОТАЯ МИНА»
19.30 «ГЛАВНОЕ». ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
20.30, 21.40 «КАРТИНА МАСЛОМ. ВСЕ ЛИ ПОЗВОЛЕНО ГЕНИЮ?». ВЕДУЩИЙ ДМИТРИЙ БЫКОВ
20.40 Д/Ф «ОТЛИЧИТЬ ГЕНИЯ...»
22.30 Х/Ф «ЗАЛОЖНИК»
00.00 Х/Ф «КАПИТАН ДЖЕК»
02.00 Х/Ф «ЭСКАДРОН ГУСАР ЛЕТУЧИХ»
05.20 Д/С «ВСЕ О ДЕНЬГАХ»

БОРИС СЫРЕНОВ УНШАГШАДТАА БУСАБА

Буряад Республикын арадай уран зохёолшо, түүхын эрдэмэй доктор Ардан АНГАРХАЕВ

Намарай найхан үедэ, сентябрь харын 9-10-ай үдэрнүүдтэ, Түнхэнэй аймагай Жэмнэг тосхондо гайхамшагта үйлэ хэрэг боложо үнгэрбэ. Юун

Борис Сыренов Буряадай багшанарай дээдэ хургуули дүүргэжэ, Горхон болон Жэмнэгэй дунда хургуулинуудта буряад болон ород хэлэнэй багшаар олон жэлэй туршада ажаллаа нэн. Шабинарын Борис Балдынович Сыреновые мүнөөшье «манай багша» гэжэ омогорхолог, найханаар дурдан ханажа ябадаг юм.

Иүүлдэнь Түнхэнэй аймагайнгаа «Саяан» газетын редакторай орлогшоор, уран зохиолой нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшөөр ябажа, залуушуулые уран шүлэгэй оньһон аргада хургаһан габыятай. Буряад болон Россиин эрхим шүлэгшэдэй нэгэн Борис Сыреновэй шүлэгүүд соо ажабайдалай мурлые танижа уншамаар юм, гүн ухаанай (философин) хэмжээндэ хүрэмэ уран найхан поэзинь уншагша бүхэнэй зүрхэ сэдхэл буляжа шадаха шэдитэй хадаа арадаймнай түүхэтэ хүгжэлтын агуухэ жасада оронхой юм. Тэрэнэй «Эрмэлзэл», «Тэнгэрийн мандал доро» гэнэн шүлэгүүдэйн суглуулбаринууд тухай дурдажа хэлэмээр. Түнхэн зоной дундаһаа

үнжэн хүлээжэ, хүн зоноо дуудан хүхижэ, ханаа сэдхэлээ баясуулжа, эрдэм ухаанай үлгы болгожо, тогтоожо байһан толормо хургуули соогоо айлшад таанадтаа халуун мэндээ хүргэнэбди!» - гэжэ һү, хадагаар айлшадаа золгон угтаба.

Буряад Республикын арадай уран зохёолшо, түүхын эрдэмэй доктор Ардан Ангархаев Борис Сыреновэй намтар болон ами наһанайн харгы тухай һонирхомо гоёор хөөрэхэдөө:

- Хүн үхибүүдээрээ жаргалтай гэжэ хэлсэдэгынэ зүйтэйл даа. Борис Балдынович Галина Сыреторовна хоёр гурбан үхибүүтэй, ехэ басаганинь Янжима (бурханай шэжэмтэй), хүбүүндээ Аламжа (үлгэрэй баатарай шэжэмтэй), одхон басагандаа Ардана гэжэ минн нэрээр нэрэ үгэнэн, - гэжэ тэмдэглээ.

Иүүлээрнэ Арадай Хуралай депутадууд А.Г.Самаринов, З.Л.Цыбикмитов, «Единая Россия» партиин түлөөлэгшэ А.Ц.Абидуев, ВАРК-ын президентын орлогшо Б.Б.Санданов, уран зохёолшод В.Ж.Сыренов,

барилан хөөрэхэдөө, нютагайн хүн зоние урмашуулаа, баярлуулаа.

Нэгэ үгөөр, дээрэ дурдагданан хүнүүд «Дархан солые» олон болгожо хэблэхэ, тинхэдээ шүлэгүүдыень хургуулида үзэхэ программа соо оруулхань шухала гэжэ тэмдэглээ.

директор И.И.Тыкшеева багшанарайнгаа коллективэй зүгһөө Борис Сыреновэй хани нүхэр Галина Сыреторовнада баглаа сэсэг болон гарай бэлэг баруулба.

Буряад Республикын Эрхэ хамгаалдаг албанай габыата хүдэлмэрилэгшэ, «Шэнэ зоригой

Арадай Хуралай депутат А.Г.Самаринов

Борис Сыреновэй хани нүхэр Галина Сыреторовна

БГУ-гай багша, филологин эрдэмэй кандидат И.В.Фролова

бэ гэбэл, Жэмнэгэй дунда хургуулиин шэнэ ордон баригдажа, ашаглалгада тушаагдаба. Буряад Республикын Президент, «Единая Россия» партиин Политсоведэй Президиумэй гэшүүн Вячеслав Наговицын, Арадай Хуралай депутадууд, Түнхэнэй аймагай захиргаан болон олонийтын түлөөлэгшэд хургуулиин шэнэ ордоной нээлгын баярта хабаадалсажа, багшанар, үхибүүд болон түрэлхидые хани халуунаар амаршалһан байна.

Үнэхөөрөөшье, хоёр дабхар хургуулиин шэнэ ордон Жэмнэг тосхондо эрдэм ухаанай болон соёл гэгээрэлэй гуламта боложо, хүн зоние ехээр баярлуулба, жаргуулба! Мүнөө үе сагай эрилтын шэнэ онол арга – Интернетэй бүхы дэлхэйн холбоондо хүрэхэ шадаха.

Компьютернуудаар хангагданхай үргэн харуул классууд хүнэй дура сэдхэл буляана.

200 гаран үхибүүд эндэ һуража, эрдэм мэдэсээ дээшлүүлэхэ арга боломжотой болоо.

Тиигээд лэ шэнэ нээгдэнэн хургуулиин ордон соо эгээн түрүүшын удха түгэлдэр хэмжээ ябуулга тухай дурдабал, Буряад ороноймнай эрхим найн уран шүлэгшэдэй нэгэн байһан Борис Сыреновэй «Дархан соло» гэжэ нэрлэгдэнхэй, найхан «Буряад үнэн» хэблэлэй түбтэ хэблэгдэжэ гараһан номтой танилсалга болобо.

түрэл арадайнгаа урдахи замые домоглон түүрээһэн олон эсэн мэргэшүүл тодорон гараа. Орон нютагаа нэрлүүлэхэ эрхим хүбүүдэй нэгэнинь Борис Сыренов мүн!

«Буряад үнэн» хэблэлэй байшанда хэблэн гаргагданан «Дархан соло» номтой танилсалга хани халуун оршон байдалда эхилбэ.

«Сагай найханда сагаан ханаагаар шэнэ хургуулимнай бүтээгдэбэ. Сагай найхание сахин хүлээжэ, үдэрэй найхание

А.Д.Прушенов, Ш.Д.Байминов, В.Ж.Тулаев болон бусад үнэн зүрхэнһөө «Дархан соло» гэжэ номой хэблэгдээд гараһанда баяр баясхаланаа мэдүүлээ.

Тиихэдэ БГУ-гай багша, филологин эрдэмэй кандидат И.В.Фролова поэт Борис Сыреновэй шүлэгүүдэй онсо илгаа, уран арга шадабари тухай тайл-

Жэмнэгэй дунда хургуулиин хурагшад Борис Сыреновэй шүлэгүүдые буряад болон ород хэлэн дээрэ уран хурсаар уншаба, хатар наада харуулба. Монголой Улаан-Баатарай Урлаг, соёлой дээдэ хургуулида хурадаг дуушан В.Цыбикдоржиев ирагуу гоёор дуулаба. Мүн лэ Жэмнэгэй хургуулиин

түлөө» гэнэн хоёр орденто, Россиин Дотоодын хэрэгүүдэй министрстын медальнуудта хүртэгшэ, Буряад Республикын Гүрэнэй харгын аюулгүйе хинан сахидаг управлениин начальник Аламжи Владимирович Сыренов эсэрынгээ шүлэгүүдые ном болгожо хэблүүлээ гэжэ хэлэхэ ёһотойбди. Арадай депутат А.Г.Самариновай габыаа баһа ехэ – ном хэблэлгэндэ мүнгөөр туһалаа.

Түгэсхэлдэ –
**Даашагүй далантай,
Дабашагүй хэшэгтэй,
Буурашагүй буянтай
Түрэнэн хүүгэдээ**

**хүмүүжүүлжэ,
Уг гарбалаа сахижа,
Юртэмсэ дээрэ жаргалтай
ябахатнай болтогой!** –

гэжэ Борис Сыреновэй хани нүхэр Галина Сыреторовна, хүбүүн Аламжи Владимирович, Янжима, Ардана Владимировна хоёр «Дархан соло» номой танилсалганда хабаадагшадые үнэн зүрхэнһөө үрээбэ.

Чингис ГУРУЕВ,
Россиин Уран
зохиолшодой
холбоной гэшүүн.

Д.ЦЫБИКОВАГАЙ
фото-зурагууд.

Шэнэ хургуулиин дэргэдэ

ТОМАТЫ, КАБАЧКИ ПРО ЗАПАС

ЛЕЧО

5кг помидоров
3 кг сладкого перца
1 стакан растительного масла
3 ст. ложки соли
1 стакан сахарного песка
1 стакан 6% уксуса (1 ст. ложка 70% на стакан воды)

Перец разделить на 6 частей (вдоль). Помидоры пропустить через мясорубку, поставить на огонь. Кипятить 30 мин. Через 30 мин. добавить перец. Через 10 мин. влить стакан масла. Через 10 мин. всыпать стакан песка. Еще через 10 мин. - 3 ст. ложки соли. Еще через 10 мин. добавить уксус. Все разложить в банки и закатать.

Получается 8 банок по 650 г.

ЛЕЧО ИЗ КАБАЧКОВ

На 3 литра: 1,5 кг кабачков
6 штук сладкого перца
6 луковиц
1 кг красных помидоров

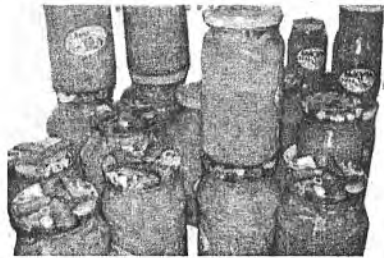
Кабачки и перец нарезать соломкой, лук - полукольцами, помидоры пропустить через мясорубку.

Приготовить маринад: 2/3 стакана растительного масла, 2/3 стакана сахара, 2 ст. ложки соли, 0,5 стакана 9%-ного уксуса. В кипящий маринад класть по очереди; сначала кабачки - варить 1,5 минут, потом лук - варить 5 минут, потом перец - варить 5 минут, помидоры - поварить 5-10 минут. Разложить в стерилизованные банки и закатать.

ОСТРАЯ ПРИПРАВА

800 г сладкого перца
15-20 г острого перца
200 г томатов

100 г подсолнечного масла
10 г сахара (1 ч.л.)
15 г соли
чеснок и петрушка - по вкусу
Зрелый перец очистить и нарезать на дольки. Добавить порезанные томаты и острый перец. Поставить варить, прокипятить 20 минут, чтобы выпарить часть влаги. Добавить подсолнечное масло, сахар, соль, чеснок и петрушку. Варить еще 20 минут и все горячим закатать в банки.

САЛАТ «ТЕШИН ЯЗЫК»

3 кг кабачков
1,5 кг помидоров (вместо помидоров можно взять томатную пасту 1 банка 0,9 кг разводится водой 1:0,5)
5 шт. сладкого перца
2-3 шт. жгучего перца
4 головки чеснока (100 г)
250 г растительного масла
1 ст. ложка соли
1 стакан песка
1 стакан 6% уксуса (1 ст. ложка 70% уксуса на стакан воды)

Кабачки очистить и нашинковать тонкой соломкой. Помидоры вместе с перцем (сладким и горьким) пропустить через мясорубку. Вскипятить, затем положить кабачковые язычки, масло, соль и сахар. Еще варить 30 минут, изредка помешивая. Добавить уксус и измельченный чеснок.

Через 5 минут снять кастрюлю с огня, разложить в банки и закатать.

КАБАЧКИ МАРИНОВАННЫЕ ОСТРЫЕ

1 л воды, 450-600 мл уксуса 9%-ного. На литровую банку - 12-15 г листьев черной смородины, 1-2 лавровых листа, по 5-8 бутончиков гвоздики и черного перца.

Отобрать молодые свежие кабачки с недозрелыми семенами и плотной мякотью. Очистить от кожицы, удалить мягкую волокнистую сердцевину с семенами, нарезать на кубики величиной 2-3 см.

Нарезанные кабачки бланшировать в кипящей воде от 4-5 до 7-8 мин. (в зависимости от величины кубиков) и сразу же охладить в холодной воде. Подготовленными кабачками заполнить банки и залить горячим маринадом. Для приготовления маринада в кипящей воде растворить сахар и соль, добавить пряности, а затем уксус и сразу снять с огня. Пастеризовать при 85°C: пол-литровые банки - 15 мин, литровые и двухлитровые - 20 мин.

АДЖИКА

5 кг помидоров
1,5 кг болгарского перца
100 г горького перца
0,5 кг кислых яблок
0,5 л растительного масла

Все пропустить через мясорубку. Варить 30 мин. в кастрюле с закрытой крышкой, потом открыть. Добавить в теплую аджику 3 пучка петрушки, 3 пучка укропа, 200 г чеснока, соль и песок по вкусу. Разложить в банки с крышками.

ЗАГОТОВКА ДЛЯ БОРЦА

1,7 кг свеклы
900 г капусты
400 г моркови
250 г лука
2-3 болгарских перца

Натереть на крупной терке морковь и свеклу, остальное все порезать и поставить варить в рассоле.

Рассол: 5 стаканов воды, 7 ст. ложек томатной пасты, по 15 ч. ложек песка и соли, 3 ст. ложки 70%-ной уксусной эссенции. Варить 20 минут. Закатать в стерилизованные банки.

Эта заготовка хороша тем, что борщ готовится потом легко: сварить мясо с картофелем и за 5 минут до окончания варки добавить банку заправки.

Горячий салат разложить в простерилизованные банки небольшого объема, закатать и укутать до остывания.

«ФАНТАЗИЯ»

ИЗ ПЕРЕЗРЕЛЫХ ОГУРЦОВ

1 кг огурцов, 2-3 зубчика чеснока, кусочек корня хрена, 20 г соли. Для заливки: на 1 л воды - 0,15 л столового уксуса, 50-125 г сахара, 1,5-2 ст. л. горчицы.

Перезрелые огурцы очистить, разрезать вдоль на 8 частей и ложкой удалить семена. Огурцы вымойте, пересыпьте солью (20 г соли на 1 кг огурцов), уложите под гнет в эмалированный тазик и поставьте в холодное место на 10-12 часов. Затем огурцы отделите от сока с помощью дуршлага, разрежьте их на 2-4 части и уложите в банки вместе с приправами. Залейте горячим маринадом и пастеризуйте при 90°C: литровые банки - 15-20 минут, 3-литровые 30-35 минут.

«ЛЕТНИЙ ДВОРИК»

1 кг помидоров и 1 кг сладкого перца нарезать соломкой. Добавить 1 столовую ложку соли, 0,5 стакана сахара и 0,5 стакана растительного масла, перемешать.

Варить на небольшом огне около получаса, после чего добавить 2 чайных ложки уксусной эссенции и измельченную головку чеснока. Варить еще 10 минут.

СОЛЕНЬЕ ТРЕХЦВЕТНОЕ

Это соленье готовится из равных количеств цветной капусты и мясистых плодов зеленого и красного сладкого перца. Цветную капусту разделить на небольшие соцветия, а перцы очистить от семян и нарезать тонкими полосками - зеленые отдельно от красных. Затем наполнить банки, укладывая на дно красный перец, поверх него зеленый, затем цветную капусту. В том же порядке уложить и следующие слои - до наполнения банки. Для запаха добавить зелень петрушки, помещая ее среди зеленых перцев. Овощи придавить легкой крестовиной и залить маринадом, приготовленным из 1 части винного уксуса, 1 части воды и 80 г соли на литр жидкости. Посуду закрыть и хранить в холодном помещении.

ВАРЕНЬЕ ИЗ НЕЗРЕЛОГО КРЫЖОВНИКА

1 кг крыжовника, 1,3 кг сахара, 2 стакана воды.

Зеленый (недозревший), очищенный от зерен крыжовник промыть, положить в миску, сбрызнуть уксусом, несколько раз встряхнуть и поставить в холодное место (желательно на лед) на 5-6 ч. Затем приготовить сироп, положить в него крыжовник, предварительно откинутый на сито и варить до готовности.

ВАРЕНЬЕ ИЗ ИРГИ

1 кг ирги, 450 г сахара, 1 стакан воды, 1 г лимонной кислоты.

Иргу перебрать, очистить от плодоножек, промыть, дать стечь воде.

Опустить в горячий сахарный сироп. Довести массу до кипения и на малом огне поварить 5-7 мин, затем снять с огня и оставить на 8 ч. После выстаивания варенье доварить, добавить в конце немного лимонной кислоты. Готовому варенью дать остыть, затем расфасовать в подготовленные банки.

ВАРЕНЬЕ ИЗ БОЯРЫШНИКА

1 кг ягод боярышника, 1 кг сахара, 1 стакан воды.

Перебрать ягоды боярышника, промыть, обсушить. Приготовить сироп. В кипящий сироп положить ягоды боярышника и варить 3-4 приема до готовности.

ВАРЕНЬЕ ИЗ ГРУШИ-ДИЧКИ

1 кг груш, 1 кг сахара, 1 стакан воды.

У груш наполовину отрезать хвостик, концом острого ножа удалить затвердение на месте бывшего цветка, плоды наколоть острой лучинкой, проварить в чистой воде 5-7 мин. Затем вынуть и сразу же залить кипящим сиропом, приготовленным из воды и сахара. Варенье варить в один прием, пока груши не станут полупрозрачными, сироп не приобретет красивый красноватый цвет. Остывшее варенье разлить в сухие чистые банки и завязать чистой бумагой или целлофаном. Варенье имеет тонкий аромат ванили.

ВАРЕНЬЕ ИЗ ЧЕРНИКИ

1 кг черники, 1,2 кг сахара, 2 стакана воды.

В кипящий сироп порциями опустить чернику, кипятить 5-7 мин и отставить на 8-10 ч. Затем поставить на слабый огонь и варить до готовности.

Варенье в горячем виде разлить по банкам и стерилизовать: полулитровые — 7 мин, литровые — 10-12 мин.

ВАРЕНЬЕ ИЗ ЗЕЛЕННЫХ ПОМИДОРОВ С ОРЕХАМИ

1 кг зеленых помидоров, 100-150 г очищенных грецких орехов, 1,3 кг сахара, 1,5 стакана воды.

Мелкие зеленые помидоры диаметром 3-4 см вымыть и положить на 2-3 ч в раствор соды (20 г пищевой соды на 1 л воды), снова вымыть и переложить в тазик. Ядра грецко-

Готовим на зиму

ВАРЕНЬЯ

го ореха слегка поджарить на сковороде и разрезать на несколько частей. Горячим сахарным сиропом залить помидоры, добавить орехи и отставить на 4-6 ч. Затем довести до кипения, варить 8-10 мин, отставить на 4-6 ч, после чего доварить до готовности.

ВАРЕНЬЕ ИЗ РЕВЕНЯ САПЕЛЬСИНОВЫМИ КОРКАМИ

1 кг черешков ревеня, 1,2-1,3 кг сахара, 100 г апельсиновых корочек.

Черешки ревеня вымыть, предварительно очистив их от кожицы, нарезать кусочками (1-1,5 см), засыпать сахарным песком и оставить до полного растворения сахара. Затем черешки поставить варить на слабый огонь, довести до кипения и варить 35-40 мин.

Сухие апельсиновые корочки залить водой, вымочить до размягчения, нарезать кусочками и перед варкой смешать с черешками ревеня.

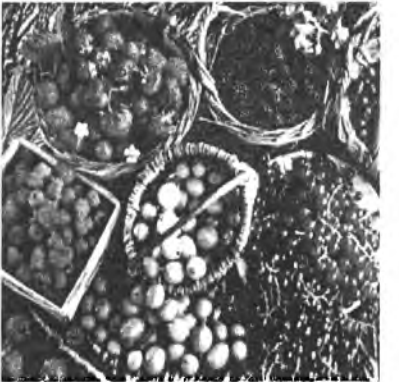
ВАРЕНЬЕ ИЗ ГОЛУБИКИ

1 кг голубики, 1,5 кг сахара, 2 стакана воды.

Ягоды перебрать, вымыть, залить 70%-ным горячим сахарным сиропом, выдержать в нем 3-4 ч и после этого варить до готовности.

ВАРЕНЬЕ ИЗ ЧЕРЕМУХИ

1 кг черемухи, 1,2 кг сахара. Плоды черемухи засыпать сахаром на 1,2 ч. Затем сок слить, варить на слабом огне 20-30 мин, положить в него черемуху и варить до готовности. Перед концом варки можно добавить лимонную кислоту. Хранить в сухом, прохладном месте.

ВАРЕНЬЕ ИЗ РЯБИНЫ

1 кг рябины, 1,5 кг сахара. Плоды рябины залить горячим (85-90°C) 65%-ным сахарным сиропом (650 г сахара, 350 г воды), выдержать 12-15 ч, затем на умеренном огне уварить смесь до готовности. Готовое варенье довести до температуры сиропа, горячим разлить в прогретые банки. Стерилизовать при 100°C: полулитровые банки — 15 мин, литровые — 20 мин.

Подготовила Б.ОРБОДОЕВА.

ХҮИ ЖАРАНАЙ САГААН ТҮМЭР БАР ЖЭЛ НАМАРАЙ ДУНДА ХҮХЭГШЭН ТАХЯА НАРА

АГЛАГТА ЗЭДЭЛЭН МОРИН ХУУРАЙ ХҮГЖЭМ

Table with 8 columns: Буряад литэ, Европ литэ, Гараг Нэр, Үгээр, Мэнгэ, Луудал, Дабба Лара, Нямар Марс, Лагба Меркури, Лурбэ Юпитер, Баасан Солбоц, Бимба Сатурн, Нима Наран, Харгашан Тахья, Хүхэ Нохой, Хүхэгшэн Гахай, Улаан Хулгана, Улаагшан Үхэр, Шара Бар, Шаргашан Туулай, 1 сагаан, 9 улаан, 8 сагаан, 7 улаан, 6 сагаан, 5 шара, 4 ногоон, уула, модон, хни, гал, шорой, түмэр, огторгой

Дмитрий Аюров

Энэ найдэрэй эхинд «Морин хуурай үльгэр», «Үүдэн бор» гэнэ найруулгануудыг Дмитрий Аюров гүйсэхдээ, харагшадтай гансата анхарал татаа. Удаань Монголой морин хуурай гүрэнэй ансамблин «Челуугэн» гэжэ бүлэг хэдэн композици зэдэлүүлжэ, Джавахасайхан дуушан уртын дуунуудыг гүйсэхдээ, харагшадтай халуун алыга ташалганда хүртөө. Дмитрий Аюров Монголдо хураан, тэндэ олон нүхэдтэй, шабинартай. Энэ найдэртэ Дима багшатаа залуу морин хуураа А.Архинчиев, Ж.Бадмадоржиев, М.Дондоков болон бусад бэлигэй харуулаа. - Дима багша - миний анханай багша. Намае хайшан гээд нуухаа, ногмаа барихаб, гараа,

- Мүнөөдэр нэе гэр соо түрүүшнхэе иимэ концерт боложо байна, би эндэ найздаа. Димэдэ үнэн зүрхэнхөө халуун баярыс хүргэжэ, саашадань амжалта хүсэхэ байнаб, - гэжэ Цингиз Раднаев хэлэнэ. - Мүнөөдэрэй наадманай Буряадтай хүгжэм дуунай түүхэдэ орохо байха гэжэ сэдхэлдээ найданаб.

Үнэхөөрөөшье, буряад инструментнуудэй хүгжэмэй концерт үсөөн эмхидхэгдэдэг гэшэ. Түрүүшн үдэр энэ концерт харанан манай аха захатан, Буряадай Гүрэнэй шангай лауреат, уран зохёолшо Булад Жанчипов ехэ урма баяртай байһанаа мэдүүлээ.

- Нээмэл огторгой дорохи үзэсхэлэндэ, хайхан нэе гэр соо морин хуурай аялга доро монгол,

түмэрөөр урлаха, шэмэг зүүдхэл зүүхэдэ найн. Үзэл үзэхэ, мори урилдуулха, хүүгэдые үргэжэ абаха, нохой тэжээхэ, нүүдэл хэхэ, улай гаргаха, хүншүү хөрбоно гутуулхы хориглоно.

Хүнэй үнэ абабал, амгалан байдал оршохо.

Гарагай 6-да сентябрийн 24 (хуушанай 16).

Улаагшан Үхэр, 6 сагаан мэнгын, шоройдо нуудалтай үдэр. «Баасаннамду» үдэр.

Бурханда зальбарха, лама болохо, хэшэг даллага абхуулха, угаал үйлдэхэ, нүүдэл хэхэ, тангариг үгэхэ, наад тодохор дараха, мал худалдаха, байшан гэрэй нуури табиха, эм найруулха, замда гараха, эрдэмдэ хураха, шэнэ хубсалта үмдэхэ, бэри буулгаха, худалдаа наймаа хэхэдэ найн. Урлан бүтээхэ, дархалха, эрдэм ухаанда хуралсаха, сэргэ хүдэлгэхэ, хэрүүл тэмсэл хэхэ, эд хүрэнгэ зээлээр абаха, зарга барихы тэбшэгтэ.

Хүнэй үнэ аббаа наа, үбшэн хүрэхэ.

Гарагай 7-до сентябрийн 25 (хуушанай 17).

Шара Бар, 5 шара мэнгын, түмэртэ нуудалтай үдэр. Балжиниматай (буян хэшгэ), Дашиниматай (амгалан байдал, зол жаргалай) үдэр.

Бурхан шүтээн, орон гэрээ арамнайла, дасан дуган нэргээхэ, лама болохо, ном номлохо, модо отолхо, тангариг үгэхэ, замда гараха, худалдаа наймаа хэхэ, наһанай буян бүтээхэ, эд, мал абаха, хуудал малтаха, модо нуулгаха, хубсалта эсхэхэ, тоосоо хэхэ, үзэл үзэхэ, сэргэ хүдэлгэхэ үйлэнүүдтэ найн. Бэри буулгажа, хүрэг оруулжа болохогүй, эм найруулха, түрэл садан бололсохо, ном эхилэн заалгаха, хүүгэдые хүлдэ оруулха, газашань ябуулха, хүүр түлхэхэ, сэргэ хүдэлгэхэ, газар хахалха, хурим хэхэ, нохой абахада харша.

Хүнэй үнэ абабал, шэг шарай муудаха.

Гарагай 1-дэ сентябрийн 26 (хуушанай 18).

Шаргашан Туулай, 4 ногоон мэнгын, огторгойдо нуудалтай үдэр. Нарын сээр.

Бурханда зальбарха, 8 лусууд тахиха, тахилда үгэлыг үгэхэ, огторгойн үүдэ сахиха, гүрэм заһал хүүлэхэ, лама болохо, эрдэм номдо хураха, эм найруулха, буянай үйлэ бүтээхэ, ном заалгаха, ехэ хүндэ бараллаха, адууна мал хураха, хүрэнгэ табихада найн. Замда ябаха, байшан гэрэй нуури табиха, шэнэ гэр бариха, хүн, малые һамнаха, ханаха, төөнөхэ, бэри буулгаха, хурим хэхэ, шэнэ дэгэл эсхэхэ, түрэл садан болохо, һубаг малтаха, сэргэ хүдэлгэхэ, нүүдэл хэхэ, үбшэн эмнэжэ-эхилхэ, дасан дуганай нуури табиха, гэр бүрихэ, худалдаа хэхэ, нохой абахада сээртэй.

Хүнэй үнэ аббаа наа, эд зоори, үхэр мал гарзалха.

Нэгэтэ сэргэдэ уяатай зээрдэ мориннай амаа ангайн байхадань, «Абаа, мориннай эбһээлжэ байна» гэхэдэм, «Үгы даа, басагамни, мориннай эбһээлнэ бэшэ, заадана, баяртай ушар болохонь ха, найн юмэ зүгнэнэ» гэжэ абамни хэлээ бэлэй. Энэ жэшээгээр болобол, Дмитрий Аюровай «хүгжэмтэ хүлэгын заадажа», ёһотойл баярта үйлэ хэрэг Дээдэ-Онгостойн дэбисхэртэ ушарба. «Нүүдэлшэн» гэжэ нэе гэр театрта «Морин хуурай соло» гэнэн хүгжэмэй найдэр болобо. Залуу хүгжэмшэн Дмитрий Аюров морин хуурай шэдитэ аялга зэдэлүүлжэ, олон тоото харагшадтаа гурбан үдэрэй туршада шэнэ альбомойнгоо согсолборинхоо хүгжэм аялга дэлгээгээ.

Дмитрий Аюров үнийнэй морин хуураар наададаг, мэдээжэ хүгжэмшэн болонхой. Тэрэ этническэ хүгжэм гүйсэхэдэгу уласхоорондын конкурсын лауреат, Намгар Лхасарановатай, Бадма-Ханда Аюшевтай сүх хамта Франци, Швейцария, Голланди гүрэнүүдээр фестивалда хабаадажа, бэлиг талаангаа тодорүүлһан юм. Энэ хүгжэмэй найдэртэ Дмитрий Аюровай Монголхоо ерэнэн хүхэдын, холо ойроһоо сугларһан шабинарын хабаадаа. Буряадай арадай артист Баста Цыденов энэ найдэрые хүтэлбэрилжэ, арадайнгаа урдаа хараха хүгжэмэй инструмент тухай домогто үльгэр хөөрөө.

- Буряад орондомнай морин хуураар наададаг хүбүүд олон боложо байна, теэд Димамнай түрүүшын морин хуурадай нэгэн болонго, - гэжэ Буряад Республикын арадай артист Ешин-Хорло Гомбоин хөөрэнэ. - Миний арадай дуу дуулажа эхилхэдэ, Дима Баттувшин хоёр намае ехэ дэмжээ, үргөө бэлэй. Морин хуурай хургуули хэхэ гэшэстнай амаргүй хүшэр. Морин хуурай нарин аялга хүгжэмдэжэ хураха гэшэстнай хэдэн жэлэй ажал, хэдэн жэлэй хургуули. Саашадаа үдэр бүри өөрыгөө мүлижэ, отол шудалжа, өөрыгөө хүгжөөжэ, хурагал, тамиршад шэнги өөрыгөө заһажал ябаха хэрэгтэй.

Энэ найдэрэй эхинд «Морин хуурай үльгэр», «Үүдэн бор» гэнэ найруулгануудыг Дмитрий Аюров гүйсэхдээ, харагшадтай гансата анхарал татаа. Удаань Монголой морин хуурай гүрэнэй ансамблин «Челуугэн» гэжэ бүлэг хэдэн композици зэдэлүүлжэ, Джавахасайхан дуушан уртын дуунуудыг гүйсэхдээ, харагшадтай халуун алыга ташалганда хүртөө. Дмитрий Аюров Монголдо хураан, тэндэ олон нүхэдтэй, шабинартай. Энэ найдэртэ Дима багшатаа залуу морин хуураа А.Архинчиев, Ж.Бадмадоржиев, М.Дондоков болон бусад бэлигэй харуулаа. - Дима багша - миний анханай багша. Намае хайшан гээд нуухаа, ногмаа барихаб, гараа,

Виктор Калсанов

Сэдхэлэй хүбшэргэе дайранал даа, морин хуурай аялга

хүлөө хэхэб гэжэ байгаад хураган, - гэжэ Жаргал Бадмадоржиев хөөрэнэ. - 1999 ондо Дмитрий Баировичтай танилсажа, саашадаа ходо харилсаатай байнабди, намае найн танил Тувшинсайхан нүхэртээ танилсуулжа, Монголдо хурахадаа, Тувшинсайханай хүтэлбэри доро һураа болоноб. Мүнөө Агадаа «Амар сайн» театрта хүдэлнэб.

Залуу морин хуураа энэ найдэрэй урда тээ гурбан үдэрэй туршада Дээдэ-Онгостойн дэбисхэртэ бэлдхэл хэһэн байна. - Үдэшэндөө энэ морин хуурай хүгжэм зэдэлүүлхэдэ, тон лэ гоё үзэгдэл үзэгдөө. Этнографическа музейн зоопаркын хонид, адуу мал бэлшээрэдэ гарана. Бидэ нэе гэртэ морин хуурай хүгжэм нааданабди, газашань аятай дулаан байгаа, ёһотойл урданайнай буряад байдал үзэгдөө, - гэжэ Александр Архинчиев хөөрэнэ.

Александр Архинчиев «Нүүдэлшэн» театрай тайзан дээрэ гаража, «Нэрбелгэ» найруулга хөөмэй хоолойгоор гүйсэхдөө. Гадна М. Дондоков, Ж.Бадмадоржиев болон бусад шабинарын, Москваһаа ерэнэн актер, хүгжэмшэ В.Жалсанов аятай гоё хүгжэм зэдэлүүлээ. Дээдэ-Онгостойн сэбэр агаарта Джавахасайхан уртын дуунууды хангюурдаа, Цингиз Раднаев балал үльгэм буряад дуунууда татаа, Ешин-Хорло Гомбоин арадайнгаа дуунууды хангюурдаа.

буряад найхан хүгжэм дуунууды шагнажа байхада, уярмаар. Аглагта, газар урдынгаа хуушанай аялга шагнажа байхана, гоё байна, - гэжэ Булад Намдакович Жанчипов хэлээ.

Дмитрий Аюров, Монголой артистнар, Буряадай морин хуураа энэ үдэшэ гансашы урданай хүгжэм зэдэлүүлэ бэшэ, мүнөө үеын аялганууды, уран найхан фильмуудэй хүгжэм наадаа. Тэрэ ехэ зохид байгаа, харагшадтай дунда залуушы, наһатайшы зон байгаа бшуу.

Дмитрий Аюровай зохёохы ажалтай танилсажа, Буряад орондомнай түрэл арадайнмай хүгжэм дуунууд ходоодоол зэдэлжэ байг лэ даа гэжэ һанал хүсэл харагшадтай сэдхэлдэ мүндэлөө бээ. Ушөө олон хүгжэмшэд эрдэмтэй, бэлитгэй болжо тодорог лэ даа. «Димын нүхэр, хальмаг басаган Хэрмэн гэжэ нэрэтэй, баһал сугтаа хэдэ жэл Димэтэеэ хүдэлжэ байна. Тиймэнэе би энэ гэр бүлэдэ найн найханые хүсэжэ, зохооха ажалдань амжалта хүсэхэ байнаб» - гэжэ Ешин-Хорло Будувена Гомбоин хэлээ нэн. Тиймэнэ хүндэтэ Дмитрий Баирович Аюров, найнта даа, нимэ гоё наада харагшадтаа бэлэглэһэнтай, бидэ, олон тоото харагшад баһал саашадаа уянгата хүгжэм зэдэлүүлжэ, нэгэтэ бэшэ түрэл нютагтаа концерт наадаа харуулха байха гэжэ найдан үлээ.

Ешигма ЦЫБЕНОВА.

Родные и близкие с глубоким прискорбием извещают о кончине на 89-м году жизни матери, бабушки ДЫЛГЫРОВОЙ Цырен-Дулмы Дылгыровны, заслуженного учителя Республики Бурятия, ветерана труда. Вынос 17 сентября 2010 г. в 11.00 по адресу: с. Ехэ-Цакир Закаменского района, ул. Солнечная, 18.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

General information block containing contact details for the editorial office, including phone numbers, addresses, and email addresses for various departments like editorial, advertising, and circulation.

Хэблэлэй байшанай телефонууд: генеральная директорэй-ахамад редакторай - 21-50-96, приёмный - 21-54-54 (факс), ген. директорэй 1-дэхи орлогшын - 21-68-08, «Буряад үнэн - Дүхэригэй» редакторай - 21-64-36, «Бурятия» сонинной редакторай - 21-33-61, секретариатай - 21-60-21, таһагууд: экономикын болон политикын - 21-63-86; соёлой болон түүхын - 21-54-93; «Морин хуур», «Вершины» журналнуудай редакци - 21-55-97; залуушуулай, оюутайды ажабайдалай - 21-54-96, «Одон» журналы редакци - 21-68-08; мэдээлэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламн - 21-62-62, коммерческэ ажалай - 21-55-97, компьютерн түбэй - 21-66-76, бухгалтернн - 21-23-67.

Редакцияда ороһон материалнууд шүүмжэлэгдэдэггүй, мүн авторнуудтань бусаагдадаггүй. Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнүүдэй бэшэлые хазгайруулан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакциин һанамжа автарайхтай адли бэшэ байжа магад.

(Түгэхсэл. Эхинийн урдахи дугаарнуудта).

Замай тэмдэглэл

АГЛАГ АРЮУН ЛЭ АХА НЮТАГНАЙ

Ахын аймагыг үндэр мургэлтэй хадануудаар олон гээд хэлээ наа, тон зүб. Илангаяа Ахын аймаг "Тибет в миниатюре" гээд зарим бэшээшэд нэрлэдэг юм. Тэрэ үгүүлэлын багал тон зүб байна. Иишээ зорижо ерэнэн манай делегацие нютагай захиргаанай түлөөлгшэд эдэ ариг сэбэр газарнуудаар ябуулжа, нютагай эзэдтэ сэдхэхэ, мургэхэ баяртай ушаруулба.

ЗУРМАДАНАН ТУХАЙ ДУУЛАА НЭН ГҮТ?

Үзэхэлэнтэ найхан байгаа-лине хамгаалагша эзэд нютаг бүхэндэ бии юм гээд лама-ге-лонг Данзан-Хайбзун Самаевай дурасхаалда зорюулагданан уласхоорондын эрдэмэй-практическа конференциин материалнууд соо олонобди.

Энэ ном соо чех яһатанай эрдэмтэн Андрей Фукас мургэлэй газарнууд тухай бэшэнэ. Тэрэнэй тэмдэглэһээр, мургэлэй газарнууд гурбан янза боложо хурбаардаг. Хи мори хиндхүүлдэг газарнууд, Аригун субарга, заншалта (классическа) субарганууд. Аригун субарга Данзан-Хайбзун Самаев өөрын янзаар зохёон бүтээлгэжэ эхилээ нэн гээд тус ном соо хэлээтэй.

Ахын аймаг ерэхэдэмнай, хи мори хиндхүүлэн газарнууд бүхы харгыгаарнай угтан байгаа. Нютаг бүхэндэ зон буряад ёһо заншалаа мартангүй сахин ажаһуунад гээд эли. Зарим нютагта дасан дуганһаа хи мори худалдан абажа, ламада уншуулаад, мургэлэй газарта обоо тахидаг үдэртэ, Сагаалганда абаашажа хиндхэнэбди. Ахын нютагта зон ехэнхие зурмадана хиндхүүлнэ. Тинн иимэ бүд, зурмадануудые республикын эндэ гэндэшые харахаар, ажаглахаар байдаг лэ.

Аяншалагша бүхэн зурмадана заатагүй үлгэжэ, хиндхэхэ болоно бшуу. Иимэ хэрэг бүтээгэгүй наа, аяншалагшын харгыда аюул тодхор тохёолдожо магад. Мургэлтэй газарнуудта аяншалагша заатагүй хүгэдэжэ, мургэжэ ябаха ёһотой. Тэрэнэй хажуугаар хүн нютагай гүн тунгалаг агаараар амилжа, эди шэдиэнь хүртэжэ, бэе махабадаа найжаруулаад, шадал ехэтэй болохо бшуу гээд эли ха юм.

Аймагай захиргаанай соёлой талаар управлений дарга Дарима Литвинцева ерэнэй айлшадта мургэлэй газарнууд тухай хөөрөжэ үгэнэ, буряад ёһо заншалаар нимэ газарнуудта зурмадан гэжэ хиндхүүрнүүдые үлгэхэ тухай хөөрэнэ. Хи мориин зурмадана зон мододой гэшүүһэдтэ үлгэдэг заншалтай.

Дарима Литвинцевагай хэлээшээр, эгээл түрүүшынхие Ахын аймаг ерэнэн хүн мургэлэй газарта гаража, зурмадана модондо зүүлгэжэ, нютагай эзэднэ абарал гуйна, амитан бүхэндэ амгалан тайбание эринэ.

Өөрынгөө хананан зорихон хүсэлнүүдтэеэ нютагай эзэдтэй нуусаар хубаалдахада болохо. Яажа мэдэхэб, талаан үршөөлын нэгэтэ тулалдажа магад.

Делегацида хабаадагшад

Аха нютагта мургэлэй газарнуудые нэргээн түбхинүүлгын ажал Данзан-Хайбзун Самаев хэнэн байна.

Энээн тухай дүү басаганинь Зоя Самаева хөөрөжэ үгэбэ. Ахын зоншые эдэ мургэлтэй хадануудтаа абиран гаража, мургэл тахилаа хэнэ, хи мориёо хиндхүүлнэ. Жэл бүри эндэхи нютагай зон Мүнхэ-Нарьдаг хада гаража мургэдэг.

ТОБШОХОНООР:

Данзан-Хайбзун Самаев (1954-2005) гэшэ Урда Энэдхэгэй Гомон дасанда, Хойто Энэдхэгэй Дхарамсалада нуража гаранан хүн. Тэрэ Түнхэнэй, Ахын нютагуудта буддын шажан дэлгэрүүлгын ажал хэрэгтэ нилээд ехэ нүлөө үзүүлэн байна.

Тэрэнэй ханаашаар, мүнөөдэрэй лама хүн дүрбэн тэгшэ байха ёһотой. Эрдэмтэй, ажал хэрэгтэ дүйтэй, эрдэмэй конференцинүүдтэ үгэ хэлэжэ, дасанайнгаа асуудалнуудые шийдхэжэ шадаха, өөрөө жолоошон, гэр байраашые бариха хүн байха ёһотой. Шэнэ сагай лама эрдэмэй багажатайшые, ажабайдалдаашые дүй шадабаритай байха зэргэтэй.

ХҮҮЮУР АРШААНИЙНЬ ХҮШЭТЭЙЛ ЮМ

Саашаа автобусоор ябахадамнай, байгаалиин гайхамшагта үзэгдэл гээд нэрлэхээр Мүнхэ-Нарьдагай хүүюур уһан харьялан бууна. Энэ газар мургэлтэй газар гээд тоотой.

Тэрэнэй хүлээр Шагай-Дабан гэжэ газарта хүрэхэбди. Тэрэнэй үндэрын 2490 метр гээд аймагай захиргаанай гулваа Б.Д.Шарастепанов хөөрэнэ. Тэрэ нютагай үлгэр домогуудые, байгаалиин үзэхэлэнтэ газарнуудые хайн мэдэхэ, географин эрдэмэй кандидат. Гулваагай хабаадалгатайгаар Аха тухай ном хэблэгдэжэ гаранхай юм.

Жэл бүри энэ газарта фестиваль үнгэргэгдэдэг заншалтай. Хэмжээ ябуулгада хабаадаха гэнэн ханалтайгаар табан мянган хүн иишэ зорижо ердэг юм. Красноярск, Москва, Улаан-Үдэ гэжэ хотонуудһаа хүнүүд олоор буудаг.

Ахын Мамонт хада өөрын онсо шэнжэтэй. Тэрэниие ажаглан харабал, үнэхөөрөөшые, амитан мэтээр үзэгдэнэ. Нэгэ нюдөөрөө уйлажа байһан шэнги дүрэтэй томо багжагар хада.

Ахын үлгэр домогуудта ашаа шэрэнэн 33 заан-хада бни.

Д.Литвинцева

Тэдэнэрые, Зоя Самаевагай хэлээшээр, ажаглан харахада, нээрээшые, ашаа шэрэнэн заанууд алхалжа ябан мэтэ.

Олон тоото нуурнууд аймагы шэмэглэдэг. Нуурнууд гэрэл толи мэтэ ялагар найхан.

Саашаа Ахаар аяншалан харахада, Орлик нютагай хажуудахана аршаан урдажа байна. Тэрэнэй уһан одоолшые эмшэллэгдэ туһатай, бэе махабдта хайн юм. Аха нютагта аршаанууд олон. Элдэб үбшэнгүүдхээ бээ эмшэлхээ ханабал, тишээ зорихо хэрэгтэй.

АЛИБЕРЭЙ ҮРИ НАДАНАД

Мэдээжэ француз олзо эрхилэгшэ Алибер Аха нютагта анхан гэр бүлэтээ ажаһууһан гэхэ. Тэрэ графит олзоборилдог компанитай байгаа. Хубин хэрэгэйнгээ тулюур байдалда орохолоорнь, Алибер Францияа бусаһан гэхэ.

Тинн нютагай үбгэд хүгшэдэй хөөрөөр, Аха нютагта Самсон гэжэ хубүүниин үлэнэн ха. Мүнөөшые хүрэтэр тэрэ хубүүнэй үри надаһад энэ нютагта ажаһуудаг юм. Зоя Самаевагай хэлээшээр, тэдэнэр үндэр бээтэй, шаргал найхан шарабтар үнэ зүһэтэй зон юм.

НОЁДУУДАЙ АЖАҢУУДАГ СОРОГ НЮТАГ

Ноёдуудай хуурин газарта бөө мургэлэй газарнууд олон. Сорог гэжэ хуурин газарта шубуунда тахил хэгдэнэ. Эндэ ёһо заншалаа нютагай зон мартаагүй. Ноёд хүн үндэр бээтэй, хүхэбтэр нюдэтэй гээд эндэхи зон хэлэнэ. Харин жэл бүри бага үндэхэтэдэй шэг шарай, ноур (бэшэ шуһантай худхалданһаа боложо) бага сага буряад түхэлтэй болоо гэжэ ажагламаар гэлсэнэ.

Сорог нютагта мянганһаа үлүүтэй зон ажаһуунад. Үг-лөөгүүр эртэ бодобол, нютагай зоной харлагуудаа наажа, тала руу туухыень ажаглан харахаар. Сагаабтар үнэ зүһэтэй харлагуудын хэдын хормойдо амтатай ногоо эдинэ. Үхэр малнуудшые хамта багал тэрэ газараар бэлшэнэд.

Нарлаг хараагүй зон ехэ хонирхожо хараа бэлэй. Үнэ ноонинийн ута, наглагар юм байна. Ахын аймагай ажаһууһа Пётр Патархеевэй хэлээшээр, нарлагай хүн ехэ амтатай, тонолиг.

"Сибирийн Будда бурхан" (Сибирский Будда) гэжэ фильм соо лама Д.Х.Самаев мориной ба нарлагай шэрхэгые бөө мургэлэй газарнуудта үлгэдэг заншал тухай хэлэнэн байна. Тэрэнэй бүтээһэн Аригун субарганда нимэ тэмдэгүүд үлгэгдэнэн юм.

Сорог нютагай музей орожо харабалди. Нютагай өөһэдын захиргаанай газар талмайда хэдэн нэеы гэр, ноёдуудай модон гэрнүүд табигданхай. Эндэ урданай сагай ноёдуудай ажабайдал харуулагданхай, мүнөөшые сагай амжалтануудта айлшадые танилсуула. Урдандаа ноёд зон буряад араһаа ондоохоноор лэ ажаһууһан ха. Тэдэнэрэй гэр байраншые ондоохон. Буряад зоной нэеы гэр бүхы монголшуудай ёһо заншалаар баригданан байдаг ааб даа. Харин ноёдууд модоор багахан гэрнүүдые бариһан байна. Үблэй хүйтэндэ энэ гэрээ бугын арһаар хушадаг байгаа ёһотой. Энэ гайхалтай музей соо элдэб хонирхолтой урданай сагай бүтээлнүүд табигданхай. Нарай хубүүнэй үлгы, арһан сүүмхэ, наба, үйһэн бүтээлнүүд. Ажамидархын тула хүн зон дарханай алтан гартай байха ёһотой байгаа ха. Тинн мүнөө сагта нютагай зон заншалаа мартаагүй, угаа уһанда хаянгүй, хүүгэдээ хурган хүмүүжүүлэн байна.

В.Шарастепанов

Залуушуулай сүлөө сагтаа, бэшэ бусад нютагай зоной амарха клуб бии. Тус байшан багаханшые наа, танхимтай. Тэрээн дээрэн концертшые табихада болоно.

Сорог нютагта интернат-хургуули байгуулагданхай. Тэрэ хэдэн байшанһаа бүридэнэн комплекс болоно. Ута модон байшангууд соо хүүгэдэй хамтын байранууд түхээрэгдэнхэй. Эдэ хоолоо баридаг газарын багал ондоо байшан соо. Нуралсалай корпус тус байшангуудһаа холохоно бэшэ баригдаатай. Хамтын байрануудай корпусууд соо хэдэн таһалганууд. Эдэ байрануудта хажуудахи гүүртэнүүдтэ ажаһуудаг зоной хүүгэд байдаг.

З.Самаева

Басагадай корпус соо хэдэн таһалганууд. Унтари дэбдихэрын шэнэ, сэбэр. Угаалгын газарын зохисотой. Телевизор хараха, амарха хүсэл түрээбэл, амаралтын таһагта ороходо болоно. Сорог дээрэ телевизорээр хэдэн телеканал баригдана.

Сорог нютагай зон ехэ хүндэмүүшэ, уряангы зантай зон гэжэ ажаглаа нэм.

Янжаме ЖАПОВА. Авторай фото-зурагууд.

Улаан-Үдэ- Ахын аймаг.

Сорог хуурин газарта